

ARETI CHARIDEMOU & ASSOCIATES LLC

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΕΚΚΡΕΜΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΦΕΣΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Δ35 Θ18 - αναστολή εκτέλεσης πρωτόδικης απόφασης - άσκηση έφεσης - δικονομία - σύμφυτη εξουσία - θετική υποχρέωση - εξαιρετικές περιστάσεις - ανεπανόρθωτη βλάβη - επιβολή όρων - ισοζύγιο - συμφέροντα της δικαιοσύνης - κατάχρηση - διατάγματα *Grepe v Loam (restraint orders)* - αναστολή εκτέλεσης *Norwich Pharmacal* - ταχεία εκδίκαση της έφεσης

Η ανάλυση που ακολουθεί αφορά την δυνατότητα αναστολής της εκτέλεσης μίας πρωτόδικης απόφασης όταν έχει καταχωρηθεί έφεση κατ' αυτής. Αναφοράς κατωτέρω τυγχάνουν αποφάσεις των Επαρχιακών Δικαστηρίων και του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου, ως και των Δικαστηρίων της αλλοδαπής. Οι αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές για τα κατώτερα Δικαστήρια όσον αφορά το *ratio decidendi* τους, ενώ τα εν παρόδω λεχθέντα τους (*obiter*) συνιστούν μη δεσμευτικές -πλην όμως κατευθυντήριες- αναφορές (βλ. μεταξύ άλλων **Κάγκα v. Δημοκρατίας (1989) 3 AAD 262, Μαυρογένης v. Βουλής κ.ά. (Αρ. 3) (1996) 1 AAD 315, ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ VICTOR NICOLAEVICH MAKUSHIN (ΑΡ. 1) (2012) 1 AAD 20, Practice Note (Judicial Precedent) [1966] 3 All ER 77, Το Αγγλικό Κοινό Δίκαιο, οι Κανόνες της Επιείκειας και η Εφαρμογή τους στην Κύπρο» (1981) του Γ. Μ. Πική, σελ. 21 et seq.**). Οι αποφάσεις των πρωτόδικων Δικαστηρίων είναι καθοδηγητικές για τα ομόβαθμα Δικαστήρια, τα οποία τείνουν να τις ακολουθούν ενόψει της δικαστικής *αβρότητας* (*judicial comity*), εκτός άμα υπάρχει επαρκής λόγος για τ' αντίθετο (βλ. **Σταυρινού v Σταυρινού και Άλλου, Αρ. Αγωγής 579/03, ημ. 16.1.06, ΜΑΛΕΚΚΟΣ κ.α. v. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ κ.α., Αρ. Αγωγής: 6547/12, 31/12/2018, Halsbury's Laws of England, Civil Procedure (Volume 11 (2015)), παρ.**

32. «Decisions of co-ordinate courts.»). Η νομολογία χωρών που εφαρμόζουν το αγγλικό κοινό δίκαιο είναι καθοδηγητικής σημασίας για τα Δικαστήριά μας, τα οποία δύνανται να την ακολουθήσουν, στην έκταση που η νομοθεσία μας ή η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου (ratio decidendi των αποφάσεων) δεν τείνει σε αντίθετη κατεύθυνση. Παλαιότερα, ενόσω η Κύπρος ήταν αγγλική αποικία (colony) – περίοδος 05.11.1914 μέχρι 16.08.1960 (βλ.**Halsbury's Laws of England/Commonwealth (Volume 13 (2017), παρ. 651. «Republic of Cyprus.»**), τα Δικαστήρια μας δεσμεύονταν από τις αποφάσεις των αγγλικών Δικαστηρίων (βλ.**Queen v. Erodotou 19 CLR 144** ως υιοθετείται στις **Κολοκασίδης v. Δημοκρατίας (1992) 2 ΑΑΔ 252** και **Πουτζιουρής & άλλος v. Δημοκρατίας (1990) 2 ΑΑΔ 309**) και οι αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου μας υπέκειντο σε έφεση στο Ανακτοσυμβούλιο (Privy Council) (βλ. **Halsbury's (ανωτέρω) παρ. 607** και **612** και ενδεικτικά την **APHRODITE N. VASSILIADES v. ARTEMIS N. VASSILIADES AND ANOTHER (V18) 1 CLR 10**, αφορώσα ακύρωση δόλιας μεταβίβασης, που εκδικάστηκε στο Ανακτοσυμβούλιο από τους Lord Macmillan, Lord Wright and Lord Clauson.). Έχει πλέον νομολογηθεί ότι οι αποφάσεις των αγγλικών, ιρλανδικών και σκωτικών Δικαστηρίων ακολουθούνται βάσει δικαστικής αβρότητας ως παρουσιάζουσες το κοινό δίκαιο, ενέχουν δε απλώς πειστικό (persuasive) χαρακτήρα και δεν είναι δεσμευτικές (βλ. μεταξύ άλλων **THE REPUBLIC v. PHIVOS PETROU PIERIDES (1971) 2 CLR 181**, **Antonis Mouzouris and Another v. Xylophaghos Plantations Ltd. (1977) 1 C.L.R. 287**, **Adamtsas Ltd. (In voluntary Liquidation) v. Republic (Minister of Finance and Another) (1977) 3 C.L.R. 181**, **Hassanein Kamal v. "Hellenic Island" and/or "Island" και Άλλων (Αρ.2) (1994) 1 ΑΑΔ 578**). Είναι βέβαια θεμιτό σε περιπτώσεις θεματικής συγγένειας να ακολουθούνται εκτός εάν τα Δικαστήρια μας πειστούν ότι οι αποφάσεις αυτές είναι λανθασμένες (βλ.**SOLOMOS STYLIANOU v. THE POLICE (1962) 1 CLR 152**) ή αν οι τοπικές συνθήκες (local conditions) τείνουν προς την απόκλιση απ' αυτά που νομολόγησαν (βλ.**THE REPUBLIC v. PHIVOS PETROU PIERIDES (1971) 2 CLR 181**, **Erodotou**

(ανωτέρω), **KEM (TAXI) LIMITED v. ANASTASSIS TRYPHONOS (1969) 1 CLR 52**). Στους **Halsbury's** (ανωτέρω), **Civil Procedure (Volume 11 (2015))**, παρ. **39 «Overseas decisions»** γράφεται ακόμη ότι ένα Δικαστήριο δύναται να ανατρέξει ευρύτερα στις αποφάσεις των Δικαστηρίων όλων των χωρών που εφαρμόζουν το κοινό δίκαιο με σκοπό να αντλήσει καθοδήγηση («the decision of an overseas court in a common law country [...] may be useful as a guide to the court to which it is cited as to what its decision ought to be»). Ο αναγνώστης καλείται λοιπόν κατά την ανάγνωση του παρόντος να έχει τα ανωτέρω υπόψη του.

Οι **Θεσμοί Πολιτικής Δικονομίας (ΘΠΔ)**, στη **Διαταγή 35, Θεσμό 18, (Δ35 Θ18)**, προνοούν «An appeal shall not operate as a stay of execution or of proceedings under the decision appealed from except so far as the Court appealed from or the Court of Appeal, or a Judge of either Court, may order; and no intermediate act or proceeding shall be invalidated, except so far as the Court appealed from may direct. Before any order staying execution is entered, the person obtaining the order shall furnish such security (if any) as may have been directed. If the security is to be given by means of a bond, the bond shall be made to the party in whose favour the decision under appeal was given.».

Εξ απόψεως δικονομίας η αίτηση για αναστολή δύναται να λάβει τον τύπο της μονομερούς (βλ. **Δ.48 Θ8(1)(ee)**) και συνεπώς να μην επιδοθεί στον επιτυχόντα ενάγοντα, καθ' ου η αίτηση στην αίτηση, κατά παρέκκλιση της θεμελιακής αρχής *audi alteram partem*. Εντούτοις, το Δικαστήριο διατηρεί την ευχέρεια να διατάξει όπως η αίτηση αναστολής γίνει στο τύπο της δια κλήσεως και επιδοθεί στα άτομα που ήθελε κρίνει κατάλληλο (*fit*) (βλ. **Δ48 Θ8(3)**) και κατ' αναλογία τις **Cyprus Sulphur κ.α. v. Παραρλάμα Λτδ. (1990) 1 ΑΑΔ 1051, Brookemil Ltd (2012) 1 ΑΑΔ 897, ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ v. ΔΕΣΠΩ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ, Πολιτική Έφεση Αρ. 354/13, 4/12/2015, ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ ΔΙΣΠΥΡΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΙΤΗΣΗ ΑΡ. 32/2017, 7/3/2017, Νικολαΐδη Ζωή Λ. (2002) 1 ΑΑΔ 435 και Σμυρνιός Κώστας (2000) 1 ΑΑΔ 43**). Χάριν εξοικονόμησης (δικαστικού) χρόνου η πρακτική που ακολουθείται σε περίπτωση που

το Δικαστήριο κρίνει πρέπον να εφαρμόσει τη Δ48 Θ8(3) είναι να διατάσσεται η επίδοση της μονομερούς αίτησης, χωρίς να καταχωρείται εκ νέου η αίτηση στον τύπο της δια κλήσεως (βλ. **ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ κ.α., Πολιτική Αίτηση Αρ. 178/2015, 12/1/2015**). Το πρωτόδικο Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάσει την αίτηση αναστολής ακόμα και αν είναι αυτό που έκδωσε την απόφαση που συνιστά αντικείμενο της αίτησης (βλ. **TAFCO (NO. 2) v. "SHIP ""LAMBROS L"" (1977) 1 CLR 159**). Επίσης, δεν αιτιολογείται αίτημα εξαιρέσης του/της Δικαστή απλά και μόνο επειδή ήταν αυτός/ή που έκδωσε την εφεσιβαλλόμενη απόφαση για την οποία ζητείται η αναστολή εκτέλεσης (βλ. **ΜΑΡΙΟΣ ΠΕΥΚΑΡΟΣ v. ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ κ.α, Συνεκδ. Υποθέσεις Αρ. 593/2007 και 613/2007, 22 Ιουνίου 2010**). Το Ανώτατο Δικαστήριο στο οποίο άγεται αίτηση αναστολής δεν ασκεί δευτεροβάθμια δικαιοδοσία με την οποία θα αναθεωρήσει την ορθότητα της πρωτόδικης (απορριπτικής) απόφασης στην αίτηση και συνεπώς δεν περιορίζεται από τις νομολογιακές αρχές που διέπουν την δυνατότητα επέμβασης του στην άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του πρωτόδικου Δικαστηρίου (για αυτές τις αρχές παραπομπή μπορεί να γίνει μεταξύ άλλων στις **Αναστάσιου Μαρkitανή v. Απόστολου Μουτζούρη (2000) 1 ΑΑΔ 923, Τσιαντής Γεώργιος v. Hellenic Bank (Investments) Limited (2001) 1 ΑΑΔ 2029, Poltava Petroleum Company v. Mexana Oil Ltd και Άλλων (2001) 1 ΑΑΔ 1301, ECLI:CY:AD:2020:A391, ΠΑΥΛΙΔΗΣ v. DEPFA BANK PUBLIC LIMITED COMPANY κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. 198/2014, 18/11/2020, ECLI:CY:AD:2015:A213, ΧΑΡΗΣ ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ κ.α. v. ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. Ε 68/2013, 24/3/2015 και ECLI:CY:DOD:2021:10, Γ.Κ. v. Ε.Ζ., ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 8/21, 13/5/2021** στην οποία μάλιστα τα περιθώρια επέμβασης χαρακτηρίστηκαν «στενά»). Αντιθέτως ασκεί πρωτοβάθμια, πρωτογενή δικαιοδοσία, ακροάται της αίτησης εξ' ύπαρξης και δε δεσμεύεται από την απόφαση του κατώτερου Δικαστηρίου (βλ. **Βογαζιανού Πραξιτέλης v. Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας (1997) 1 ΑΑΔ 591, Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως (ως Κεντρική Αρχή με βάση το Νόμο 11(III)/91, ύστερα από**

εξουσιοδότηση της Χριστίνας Σάββα), Ιωάννης Σάββα v. (Αρ. 1) (2002) 1 AAD 195 και ECLI:CY:AD:2016:A163, ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ-ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΛΙΜΙΤΕΔ (ΠΡΩΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ «ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ» ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ) v. ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. Ε125/2015, 23/3/2016. Σημειώνεται επίσης η ΜΑΡΙΟΣ ΤΣΙΑΤΤΑΛΟΣ κ.α. v. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΗ, Πολιτική Έφεση Αρ. Ε151/2017, Ε152/2017, 29/1/2018 όπου το Ανώτατο Δικαστήριο παρέμβηκε στο τρόπο άσκησης της διακριτικής ευχέρειας του πρωτόδικου Δικαστηρίου ώστε να μεταβάλει το ύψος της εγγύησης, η οποία πρωτόδικα τέθηκε ως όρος για την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης που είχε εκδοθεί. Έπραξε τούτο στη βάση των παραπάνω -ευρύτερης σημασίας- αρχών που ρυθμίζουν τα πλαίσια επέμβασης του Εφετείου στην άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του κατώτερου Δικαστηρίου. Εμφανώς η τελευταία υπόθεση ουδόλως μεταβάλλει την πρωτοβάθμια δικαιοδοσία που ασκεί το Ανώτατο Δικαστήριο στη βάση της Δ35 Θ19 (σε συνδυασμό με το Θ18) λόγω του διαφορετικού αντικειμένου που εξετάζει, ήτοι έφεση κατά των όρων αναστολής και όχι δικαιοδοσία βάσει της Δ35 Θ19 επί απορριπτικής απόφασης σε αίτηση για αναστολή. Η αίτηση αναστολής πρέπει να συνοδεύεται από ένορκη δήλωση όταν τα στοιχεία που τη στηρίζουν δεν περιέχονται στο φάκελο της υπόθεσης, ως είναι η συνήθης περίπτωση (βλ. **Lord Jeans Ltd. v. Orbit - kazoulis Ltd (2003) 1 AAD 808** που αφορούσε τη Δ35 Θ18, και –μεταξύ άλλων- υιοθέτησε την **Atkins v. Great Western Railway [1886] 2 TLR 400** και την αναφορά στο **"The Conflict of Laws", 10η Έκδοση, σελ. 175** των **Dicey** και **Morris**). Στην **Orbit** η αίτηση για αναστολή δεν συνοδευόταν από ένορκη δήλωση και καμία αναφορά σε γεγονότα γινόταν στο σώμα της (στο βαθμό που θα ήταν επιτρεπτό), με αποτέλεσμα να απορριφθεί. Ομοίως η αίτηση αναστολής απορρίφθηκε στη **Δημοκρατία v. Υφαρίδη & άλλου (Αρ.1) (1993) 3 AAD 280** λόγω μη καταχώρησης ένορκης δήλωσης. Το Ανώτατο Δικαστήριο ανέφερε ότι παρά τη δικονομική δυνατότητα όπως η αίτηση στη βάση του υπόψη θεσμού δε συνοδευθεί από ένορκη δήλωση (βλ. **Δ48 ΘΘ 8** και **9**), τα γεγονότα που δεν προκύπτουν από

το φάκελο της υπόθεσης πρέπει να περιέχονται σε ένορκη δήλωση. Στη βάση της Δ35 Θ19 η αίτηση πρέπει να καταχωρηθεί πρώτα στο πρωτόδικο Δικαστήριο και κατοπινά, εφόσον αυτό εκδώσει απορριπτική απόφαση (βλ. **ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ, Πολιτική Αίτηση Αρ. 137/2020, 2/10/2020** και **Πολιτική Αίτηση Αρ. 156/2020, 23/10/2020**), στο Ανώτατο Δικαστήριο (βλ. **Ευθυμίου Ανδρέας (2011) 1 ΑΑΔ 1040, Μιχαήλ Χριστάκης και Άλλος (2001) 1 ΑΑΔ 247, KATERINA GEORGHIOU PAOIROU AND OTHERS v. ANDRIANI PANAYI KASPI (1970) 1 CLR 194, ECLI:CY:AD:2019:A137, NISDAL IMPORTS-EXPORTS LIMITED κ.α. v. ΘΕΟΦΙΛΟΥ κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. 167/2018, 10/4/2019, Lindos Constructions Ltd. v. Διευθυντή Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (1994) 1 ΑΑΔ 669, Thanos Club Hotels Ltd v. Λαϊκής Κυπριακής Τράπεζας και Άλλων (2003) 1 ΑΑΔ 312, Otto v. Lindford (1881) 18 Ch. D. 394 και Annual Practice 1954, Μέρος I, σελ. 1283**). Στη **Cropper v Smith (1883) 24 ChD 305** το Court of Chancery έκρινε για τις τότε ισχύουσες αγγλικές πρόνοιες ότι αυτές προσέδιδαν παράλληλη δικαιοδοσία στο πρωτόδικο Δικαστήριο και στο Εφετείο της Αγγλίας προς αναστολή εκτέλεσης, πλην όμως η δικαιοδοσία του δευτέρου θα μπορούσε να ασκηθεί μόνον εφόσον η αίτηση καταχωρείτο στο πρώτο (Δικαστήριο) το οποίο ασκώντας την δικαιοδοσία του την απέρριπτε. Κατ' αναλογία βλ. **Bibby v Partap [1996] UKPC 13; [1996] 1 WLR 931; (1996) 48 WIR 371** και **Allandale Blue Metal Pty Ltd v Roads and Maritime Services (No 7) [2015] NSWLEC 82**. Είναι θεμιτό, εφόσον αυτή είναι η περίπτωση, να καταγράφεται στην ένορκη δήλωση ότι η αίτηση αναστολής απορρίφθηκε πρωτόδικα και γι' αυτό καταχωρείται εκ νέου στο Ανώτατο Δικαστήριο, ώστε να διαφαίνεται ευθύς η συμμόρφωση με τη Δ35 Θ19 (βλ. **Μ. ΜΑΡΚΟΥ κ.α. v. ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ, Πολιτική Έφεση Αρ. Ε50/2019, Ε51/2019 και Ε52/2019, 21/12/2020**). Οι ένορκες δηλώσεις δε χρειάζεται να περιλαμβάνουν *εκτενής* νομικούς ισχυρισμούς, στους οποίους να υπαγάγονται τα γεγονότα της υπόθεσης. Μία ένορκη δήλωση ως προκύπτει από το λεκτικό της Δ48Θ1 συνιστά γενικώς το μέσο προσκόμισης μαρτυρίας. Κατ' εξαίρεση η νομοθεσία ή η νομολογία

μπορεί να απαιτεί σε μία συγκεκριμένη περίπτωση την παράθεση μίας νομικής υφής δήλωσης. Επί παραδείγματι, σε αίτηση για έκδοση συνοπτικής απόφασης από το Δικαστήριο δυνάμει της Δ.18 των ΘΠΔ, πρέπει να περιέχεται στην ένορκη δήλωση που την συνοδεύει –μεταξύ άλλων- δήλωση ότι ο εναγόμενος/καθ' ου η αίτηση δεν έχει καλή υπεράσπιση στην αγωγή που κινήθηκε από τον ενάγοντα (βλ. **Δ.18(1)(α)** «... stating that in his belief there is no defence to the action...» και μεταξύ άλλων **Νεάρχου και Άλλου v. Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Κύπρου) (2005) 1 A.A.Δ. 818** και την νομολογία που αναφέρει, ήτοι **Κυπριανίδης v. Ιωάννου (1966) 1 A.A.Δ. 265**, **Spyros Stavrinides v. Ceskoslovenska Obchondi Banka A.S. (1972) 1 C.L.R 130**, **Hermes Insurance Co Ltd v. Joulis Theodorides (1983) 1 C.L.R. 333**, **Trans Middle East Trading (T.M.E.T) Limited v. Abdul Aziz Tlais (1991) 1 A.A.Δ. 239**, **Αθηνούλλα Δημητρίου v. Τράπεζας Κύπρου Λτδ (1997) 1(B) A.A.Δ. 782**, **Rck Sports v. Persona Advertising Ltd (1996) 1 A.A.Δ. 1074**, **Subotic v. Στυλιανίδη (1998) 1 A.A.Δ. 22**, **Ευάγγελος Λαζάρου και Άλλος v. Γιάννη Π. Μακεδόνα (1999) 1 A.A.Δ. 817**, **Παναγιώτης Ζερβός v. Euroinvestment & Finance Ltd., (2003) 1(Γ) A.A.Δ. 1968** και **Sigma Radio T.V. Ltd. v. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (2005) 1 A.A.Δ. 408**). Γενικότερα, επίσης, έχει λεχθεί ότι μία αναφορά εν είδει συμπεράσματος ως προς την νομική πτυχή της υπόθεσης μπορεί να γίνει από τον ομνύσαντα χάριν της φυσικής δικαιοσύνης, ήτοι, σε συνδυασμό με τη νομική βάση της αίτησης, να επιτρέψει στην άλλη πλευρά να αντιληφθεί τι αξιώνει ο αιτητής (βλ κατ' αναλογία την **Ιακωβίδη, υπό την ιδιότητα του ως Προσωρινού Εκκαθαριστή των Εναγόντων Soboh Petroleum (Cyprus) Ltd v. Abdallah κ.α., Αρ. Αγωγής: 5432/2010, 29/11/2018** (κ. Εφραίμ ΠΕΔ) «Σαφώς νομική επιχειρηματολογία δεν περιλαμβάνεται σε μια ένορκη δήλωση η οποία περιορίζεται σε γεγονότα, πλην όμως αυτό δεν εξουδετερώνει την ανάγκη εξειδίκευσης, υπό την έννοια της παράθεσης και αναφοράς, του λόγου στον οποίο στηρίζεται κάποιο αιτητικό [...] χωρίς επιχειρηματολογία η οποία θα γίνει στα πλαίσια των αγορεύσεων, ούτως ώστε να γνωρίζει εγκαίρως και η άλλη πλευρά τη βάση του αιτήματος και να

είναι σε θέση να τοποθετηθεί επί τούτου...»). Σε κάθε όμως περίπτωση η ουσία της νομικής θεώρησης του πράγματος παραμένει προς τελική κρίση από το Δικαστήριο (βλ **Pell Frischmann Consultants Ltd v. Δημοκρατίας (2001) 1 AAD 33**). Στο **Injunctions** των **David Bean, Isabel Parry** και **Andrew Burns, 12η έκδοση, Sweet & Maxwell, Practitioner Series, σελ. 88, παρ. 5-16** εντοπίζεται συναφώς «A statement should not contain legal argument (**Alfred Dunhill Ltd v Sunoptic SA 1979 FSR 337**), nor quotation from the opinion of counsel or the author of an article in a learned journal. Such opinions do not constitute evidence (**Gleeson v J Wippell & Co Ltd [1997] 3 All ER 54; [1977] 1 WLR 510**).». Στην παραπάνω σελίδα του ρηθέντος συγγράμματος η δήλωση πληροφοριών ή πίστης («*statement of information or belief*») αναγνωρίζεται ως ένα μέσο προσκόμισης μαρτυρίας («*evidence*») σε ενδιάμεσες αιτήσεις κατά την αγγλική νεότερη δικονομία.

Παρατηρείται ότι ο περί **Δικαστηρίων Νόμος του 1960 (N. 14/1960), άρθρο 47**, υπό τον τίτλο «**Η απόφασις θα είναι δεσμευτική άνευ ανακοινώσεως**», περιέχει συναφείς πρόνοιες μ' αυτές της Δ35 Θ18. Στη **NTEMIAN κ.α. v. ΤΣΑΓΓΑΡΙΔΗΣ κ.α., ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 36/2018, 22/6/2018** το Ανώτατο Δικαστήριο -πέρα την προηγούμενη θεώρηση του πράγματος- επιβεβαίωσε ότι το Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων έχει εξουσία δυνάμει της Δ35 Θ18 να αναστείλει απόφαση που έχει εκδώσει εκκρεμούσης της έφεσης που ασκήθηκε κατ' αυτής και σχολίασε για τη σχέση του Ν.14/1960 και των ΘΠΔ όσον αφορά το εξεταζόμενο ζήτημα ότι «Τα δικαστήρια της Κύπρου [...] έχουν γενική εξουσία να αναστέλλουν την εκτέλεση δικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 47 του **περί Δικαστηρίων Νόμου του 1960 (Ν.14/1960)**. Όταν η απόφαση αποτελεί αντικείμενο έφεσης, η άσκηση της εξουσίας αυτής ρυθμίζεται δικονομικά από τη Δ.35,θ.18.». Στη **WHITE KNIGHT HOLDINGS LTD v. NEW WORLD INVESTMENTS LTD, Πολιτική Έφεση Αρ. 230/2014, 12/7/2016** επίσης σημειώθηκε ότι «[Τ]ο άρθρο 47 του Νόμου 14/70 προσδίδει μια γενικής μορφής εξουσία στο Εφετείο να διατάξει την αναστολή μιας αποφάσεως, η οποία αποτελεί αντικείμενο έφεσης, η άσκηση της οποίας ρυθμίζεται δικονομικά από τη Δ.35, θ. 18...». Στην εν λόγω υπόθεση το Ανώτατο Δικαστήριο

κλήθηκε να εξετάσει την αναστολή εκτέλεσης απόφασης εκκαθάρισης εταιρείας, ζήτημα που διέπεται από το άρθρο 243(1) του Κεφ. 113. Στην **Ορφανίδης κ.α. ν. Δημοκρατίας (1992) 3 ΑΑΔ 44** αναγνωρίστηκε για την Δ35 Θ18 ότι συνιστά τη «μόνη θεσμική διάταξη που διέπει την αναστολή δικαστικών αποφάσεων». Από την **Παπακοκκίνου κ.α. ν. Γενικές Ασφάλειες Κύπρου (1997) 1Β Α.Α.Δ. 692** προκύπτει ότι εφαρμόζεται η ίδια ερμηνευτική προσέγγιση για το άρθρο 47 και τη Δ35 Θ18. Οι παραπάνω περί αναστολής πρόνοιες που περιέχονται στη πολιτική δικονομία δεν εφαρμόζονται, *ceteris paribus* ή *mutatis mutandis*, στην ποινική διαδικασία (βλ. **FOTIOU BROS SHIPPING LTD v. EXANTAS MARINE ENTERPRISES LTD, Ποινική Έφεση Αρ. 44/2014, 10/7/2015**) ή στη διαδικασία έκδοσης προνομιακών ενταλμάτων βάσει του άρθρου 155.4 του Συντάγματος (βλ. **Siberia Airlines και Άλλοι (Αρ. 3) (2001) 1 ΑΑΔ 1501**), **ΜΕΛΑΝΗ ΓΕΝΑΓΡΙΤΗ v. ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΝΑΓΗ (ΛΥΣΙΩΤΗΣ) ΛΤΔ, Πολιτική Έφεση Αρ. 416/2012, 21/11/2014** και **Εμπεδοκλής Ευάγγελος και Άλλοι (Αρ. 3) (2009) 1 ΑΑΔ 529**).

Για τη δε σύμφυτη εξουσία του Δικαστηρίου στο εξεταζόμενο πλαίσιο, σημειώνεται ότι στη **Θεόπιστος Πατσαλοσαββής v. Διευθυντή του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων (1989) 1Ε ΑΑΔ 45** γίνεται αναφορά στο Halsbury's Laws of England όπου η αναστολή μίας δικαστικής απόφασης μετά την υποβολή και ενώ εκκρεμεί έφεση αναγνωρίζεται ως μία κλασική περίπτωση άσκησης τέτοιας εξουσίας (σύμφυτης) από το Δικαστήριο. Κατ' αναλογία παραπομπή γίνεται στη **Merck & Co. Inc. κ.ά. v. Medochemie Ltd. (1998) 1 ΑΑΔ 2184**. Στην **Εμπεδοκλής Ευάγγελος και Άλλοι (Αρ. 3)** (ανωτέρω) το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι η σύμφυτη εξουσία δεν ασκείται *ad libitum* για να δημιουργεί στην απουσία δικονομικών κανόνων μηχανισμούς διεξόδου για το ζητούμενο. Αυτή η υπόθεση είναι ορθό να αξιολογηθεί και περιοριστεί στο πλαίσιο γεγονότων της. Πρωτόδικος Δικαστής διορίστηκε στη βάση της σχετικής νομοθεσίας (κεφ. 12) ως εξεταστής για τη λήψη μαρτυρίας από τον Εμπεδοκλή και εξέδωσε τη σχετική παράκληση (*letters of request*). Εναντίον της παράκλησης καταχωρήθηκαν δύο αιτήσεις για λήψη άδειας

για καταχώρηση αίτησης για certiorari και prohibition που όμως απορρίφθηκαν. Ενώπει τούτου, καταχωρήθηκαν δύο πολιτικές εφέσεις προς εκδίκαση από το Ανώτατο Δικαστήριο, ως επίσης μονομερείς αιτήσεις ομοίως στο Ανώτατο Δικαστήριο (και δη ενώπιον του Δικαστή που δεν έδωσε άδεια στις προειρημένες αιτήσεις) με τις οποίες ζητείτο διάταγμα αναστολής της παράκλησης μέχρι την εκδίκαση των εφέσεων πλην όμως απορρίφθηκαν με ex tempore απόφαση. Επαναλήφθηκε το ίδιο αίτημα αναστολής ενώπιον του Εφετείου που επίσης απορρίφθηκε ελλείψει δικονομικής αλλά και ευρύτερης εξουσίας (σύμφυτης) να διατάξει την αναστολή της διαδικασίας ενός άλλου Δικαστηρίου. Επ' ουδενί συνάγεται απ' αυτήν την υπόθεση ότι η συμφυής εξουσία δεν προσφέρεται συμπληρωματικά των προνοιών των ΘΠΔ ώστε στις κατάλληλες περιπτώσεις το Δικαστήριο να εκπληρώσει το ρόλο του ως Δικαστήριο Δικαίου. Αντιθέτως η σύμφυτη εξουσία του Δικαστηρίου (περί αναστολής) συνυπάρχει με τους ΘΠΔ και μόνο ρητή νομοθετική πρόνοια περί το αντίθετο θα ανέτρεπε αυτήν τη θέση (βλ. κατ' αναλογία την **Admiral Taverns (Cygnet) Ltd v Daniel [2008] EWCA Civ 1501; [2009] 4 All ER 71; [2008] All ER (D) 251**). Και πάλιν όμως το Δικαστήριο δεν έχει σύμφυτη εξουσία να αναστείλει όλες τις αποφάσεις ή διατάγματα που εκδίδει (βλ. **Halsbury's Laws of England, 4^η Έκδοση, Τόμος 17, παρ. 451 et seq.**).

Από τη λεκτική διατύπωση της Δ35 Θ18 καθίσταται σαφές ότι η άσκηση έφεσης δε μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση μίας απόφασης εκτός αν άλλως και ως ήθελε διατάξει το αρμόδιο Δικαστήριο (βλ. κατ' αναλογία **Civil Appeals 2nd Ed., Stay of Execution, παρ. 5-208** και **Zuckerman on Civil Procedure: Principles of Practice 3rd Ed., Mainwork, Chapter 24 – Appeal, Stay of Execution Pending Appeal, παρ. 24.270**). Σχετική επίσης η **National Westminster Bank Plc v Kitch [2001] EWCA Civ 743 (9 May 2001)** στην οποία το Εφετείο της Αγγλίας αναφερόμενο στις πρόνοιες του CPR 52.7 απέκλινε από την θέση του αιτητή ο οποίος είχε εισηγηθεί ότι η αναστολή έπρεπε υπό τις περιστάσεις να δοθεί *αυτοδικαίως* («as of a right»). Στο **Halsbury's Laws of England/Civil Procedure (Volume 12A (2015))**, παρ. 1527 με τίτλο «**Appeal not generally operating as a stay**» και

παραπομπή στη **Hyams v Plender [2001] 2 All ER 179; [2001] 1 WLR 32, CA**, αφορώσα αίτηση για λήψη άδειας για έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης, αναγράφεται «Unless the appeal court or the lower court orders otherwise [...] an appeal does not operate as a stay of any order or decision of the lower court.». Βλ. επίσης **Fiona Trust & Holding Corporation & Ors v Privalov & Ors [2011] EWHC 1312 (Comm) (25 May 2011)** και **Patley Wood Farm Llp v Brake & Anor [2013] EWHC 4035 (Ch) (18 December 2013)**. Εξυπακούεται επομένως η άσκηση διακριτικής ευχέρειας (discretion) από το Δικαστήριο (βλ. και την **ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΤΡΙΔΟΥ, Πολιτική Αίτηση Αρ. 90/2018, 10/7/2018** (το ratio της οποίας επικυρώθηκε στην **Πολιτική Έφεση Αρ. 225/2018, 13/11/2018**) και τη **Hammond (2001) EWCA Civ 2065, παρ. 22**). Όπως σε κάθε άλλη περίπτωση που το Δικαστήριο καλείται να ενεργήσει κατά διακριτική ευχέρεια (βλ. ενδεικτικά το **Annual Practice του 1964, Μέρος 1, σελ. 104, 491, 1005, 1242, 1483, 1726, 1999/215, 1999/218, 1999/219, 1999/227**), έτσι και η ευχέρεια αναστολής πρέπει να ασκείται δικαστικά (judicially) στη βάση των αρχών της νομολογίας (βλ. **WORLD TIDE v. VASSILIKO CEMENT (1989) 1 CLR 273**). Στην **Okafor v. Nnaife [1987] NGSC 2; (1987) 10 NILR 16 (16 October 1987)** σημειώνεται συναφώς «The Courts have an *unimpeded discretion* to grant or refuse a stay. In this, like in all other instances of discretion, the Court is bound to exercise that discretion *both judicially as well as judiciously* and not erratically.». Προσέτι αφενός ένεκα του ότι το δίκαιο διαπλάθεται *αενάως* (βλ. κατ' αναλογία **METAQUOTES SOFTWARE LTD κ.α. v. DABABOU, Πολιτική Έφεση Αρ. E324/2016, 14/11/2018**) δυνάμενο τοιουτοτρόπως να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες («to meet the changing conditions») (βλ. **Allen v Synder [1997] 2 NSWLR**) και αφετέρου ελλείψει ρητού προσδιορισμού κριτηρίων στο κείμενο της Δ35 Θ18, το Δικαστήριο έχει *δυσνητικώς ευρεία* διακριτική ευχέρεια προς αναστολή της εκτέλεσης της εφεσιβαλλόμενης απόφασης (βλ. **ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ v. ΦΩΤΙΟΥ, Πολιτική Έφεση Αρ. 269/2020, 16/7/2021** και **ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ**

ΚΥΠΡΟΥ v. ΔΗΜΗΤΡΗΣ Γ. ΣΥΚΟΠΕΤΡΙΤΗΣ ΛΙΜΙΤΕΔ, Πολιτική Έφεση Αρ. Ε214/19, 29/9/2021).

Θα μπορούσε να λεχθεί ότι υπάρχουν δύο αδήριτες τυπικές προϋποθέσεις αποκρυσταλλωμένες από τη νομολογία που πρέπει να πληρούνται, ώστε να προχωρήσει το Δικαστήριο να εξετάσει την ουσία της αίτησης· (α) κατά την ακρόαση της αίτησης να έχει καταχωρηθεί έφεση κατά της απόφασης ή διατάγματος της εκτέλεσης του οποίου ζητείται η αναστολή (βλ. **ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ-ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΛΙΜΙΤΕΔ** (ανωτέρω) με αναφορά στις **Εμπεδοκλής Ευάγγελος και Άλλοι (Αρ. 3) (2009) 1 ΑΑΔ 529** και **CHRISTOPHI AND OTHERS v. IACOVIDOU (1985) 1 CLR 713**) και (β) η αναστολή να ζητείται για απόφαση ή διάταγμα που επιβάλλει θετική υποχρέωση ή καθήκον και να μην αποβλέπει στην ανακοπή της δικαστικής διαδικασίας που δεν έχει συμπληρωθεί στον πρώτο βαθμό ωσάν να ήταν αίτηση για έκδοση προνομιακού εντάλματος prohibition (βλ. μεταξύ άλλων **Λύρας Ντίνος Μ και Άλλοι v. Λαϊκή Κυπριακή Τράπεζα (Χρηματοδοτήσεις) Λτδ (Αρ. 1) (1997) 1 ΑΑΔ 1384, ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ κ.α. v. ΛΟΪΖΙΔΗ, ΠΑΡΑΛΗΠΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΤΗΣ Κ.Χ. ΠΕΡΑΤΙΚΟΣ ΛΙΜΙΤΕΔ κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. Ε207/2017, 4/9/2018, Παπακόκκινου Βερεγγάρια Π. και Άλλη v. Γενικές Ασφάλειες Κύπρου (1997) 1 ΑΑΔ 692, Χατζηιωσήφ Αντζολέττα v. Άννας Πετρίχου (1998) 1 ΑΑΔ 364, Aftomata Elaiourgia Lydrodonta Ltd. v. Holy Monastery of Machera (1986) 1 C.L.R. 524, FOTIOU AND ANOTHER v. PETROLINA LTD. (1984) 1 CLR 708, IN RE E.S. (AN INFANT) (1986) 1 CLR 119). Μνημονεύεται παρεμπιπτόντως ότι το Ανώτατο Δικαστήριο κατά την άσκηση της Εφετειακής, δευτεροβάθμιας, δικαιοδοσίας του δυνάμει άρθρου 25(1) του Ν.14/1960 και της προνομιακής δικαιοδοσίας του δυνάμει του άρθρου 155.1 του Συντάγματος, δε δύναται να εκδώσει απαγορευτικά διατάγματα που αφορούν το αντικείμενο αγωγής για το οποίο ασκήθηκε έφεση. Ανασκόπηση της νομολογίας γίνεται στην πρόσφατη **MAXIMENKO ΑΛΛΩΣ ΜΑΚΣΙΜΕΝΚΟ v. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ, Πολιτική Έφεση Αρ.Ε127/2021, 29/7/2021**. Σ' αυτήν η εφεσειούσα/εναγόμενη στην**

αγωγή 5150/2014 που εγέρθηκε από την Τράπεζα καταχώρησε ανταπαίτηση και αίτηση για προσωρινό διάταγμα βάσει του άρθρου 32 του Ν.14/1960. Η αίτηση απορρίφθηκε πρωτόδικα αφού κρίθηκε ότι δε πληρείτο η τρίτη προϋπόθεση του ρηθέντος νόμου. Η εφεσείουσα καταχώρησε έφεση προσβάλλουσα την πρωτόδικη απόφαση ως εσφαλμένη. Παράλληλα καταχώρησε αίτηση με την οποία ζητούσε όπως το Ανώτατο Δικαστήριο εκδώσει διάταγμα το οποίο να αναστέλλει τον προγραμματισμένο πλειστηριασμό του ακινήτου μέχρι της πλήρους αποπεράτωσης της ασκηθείσης έφεσης. Το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε ότι δεν εδύνατο να ασκήσει την δικαιοδοσία του κατά τον τρόπο που ζητείτο και απέρριψε την αίτηση.

Ως επίσης προκύπτει από την νομολογία το Δικαστήριο καλείται στο πλαίσιο της εκδίκασης μίας αίτησης αναστολής να σταθμίσει ουσιαστικά δύο παράγοντες· αφενός την ανάγκη όπως ο επιτυχών διάδικος δρέψει άμεσα τους καρπούς της δικαστικής επιτυχίας του με γνώμονα την τελεσιδικία της αντιδικίας και αφετέρου την ανάγκη όπως η έφεση που ασκήθηκε κατά της υπόψη δικαστικής απόφασης μην καταστεί άνευ αντικειμένου (nugatory). Παραπομπή μπορεί να γίνει μεταξύ άλλων στις **Katarina Shipping. v. The Ship "POLY" (1978) 1 C.L.R. 355, Ιωσηφάκης v. Αριστοδήμου (1990) 1 ΑΑΔ 284, E.Y.R.I.K. & Others v. Kotsonis (1986) 1 A.A.Δ. 617, Kyproxil Designs Ltd. v. Panos Englezos & Co. Ltd. (1988) 1 A.A.Δ. 546, London and Overseas (Sugar) Co. and Another v. Tempest Bay Shipping Co. Ltd. and Others (1978) 1 C.L.R. 367, GRUNO v. "SHIP ""ALGAZERA"" (1980) 1 CLR 595, CHARALAMBOUS v. NICOLAIDES & NEOPHYTOU (1985) 1 CLR 737, Scheepswerf BodewesGruno v. The Ship "Algazera" (1980) 1 C.L.R. 595, Essex Overseas Trade Services Ltd. v. The Legent Shipping Co. Ltd. (1981) 1 C.L.R. 263, "Phoenix" Greek General Insurance (a. S.A. v. Al Khalaf Exhibition (1981) 1 C.L.R. 673, MAVROCHANNA AND ANOTHER v. MICHAEL (1984) 1 CLR 760, REPUBLIC v. LIVERDOS (1985) 3 CLR 936, Public Service Commission v. Savvas Petrides (1981) 3 C.L.R. 246, Ευαγγέλου v. Dorami Marine Ltd (1991) 1 ΑΔΔ 172; 87/1977, 12/02/1991, Ros Estates Ltd. και Άλλοι (Αρ. 2) (2001) 1**

ΑΑΔ 147, Lord Jeans Ltd. v. Orbit - kazoulis Ltd (2003) 1 ΑΑΔ 808, Παπά Ανδρέας v. Νόνας Α. Οικονομίδου και Άλλων (2010) 1 ΑΑΔ 58, P & MA Restaurant Limited κ.α. v. Eric John Wakeham (2011) 1 Α.Α.Δ. 1239. Στη **Republic v. Liveros (1985) 3 CLR 936** το Δικαστήριο θεώρησε την ανάγκη η έφεση να μην καταστεί άνευ αντικειμένου ως τον ουσιωδέστερο παράγοντα («...this seems to be the most material consideration»). Εντούτοις, άλλη νομολογία έχει σημειώσει, αναφερόμενη στον προειρημένο και σ' αυτόν της άμεσης απόλαυσης των καρπών της δικαστικής νίκης, ότι πρόκειται για δύο παράγοντες «εξίσου σημαντικούς» (βλ. **Παναγιώτα Νεοφύτου v. Χρυσάνθης Δημητρίου (1989) 1 C.L.R. 592**) σε σχέση με τους οποίους το δικάζον την αίτηση Δικαστήριο καλείται να βρει την «χρυσή τομή» (βλ. **The Governor and the Company of the Bank of Scotland v. Του πλοίου S. S. Sapphire Seas (2001) 1 ΑΑΔ 955**) ή να επιτύχει μία «δίκαιη, υπό τις περιστάσεις, ισορροπία» (βλ. **Γιάννος Παύλου κ.α. v. Μαρούλλας Νεοφύτου Νικολάου κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. 373/2016, 10.10.2017**), «με γνώμονα τα συμφέροντα της δικαιοσύνης» (βλ. **Ιωσηφάκης v. Αριστοδήμου** (ανωτέρω)).

Στη **ΜΑΡΚΟΥ κ.α. v. ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ** (ανωτέρω) που υιοθετείται και επ' αυτού στην **ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ v. ΤΥΡΙΜΟΣ κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. 87/2019, 9/6/2021** λέχθηκε ότι για να εγκριθεί αίτημα αναστολής θα πρέπει να καταδειχθούν *εξαιρετικές περιστάσεις* οι οποίες να το δικαιολογούν. Ομοίως στην **Ορφανίδης κ.α. v. Δημοκρατίας (1992) 3 ΑΑΔ 44** το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε ότι «η αναστολή [...] παρέχεται μόνο εφόσο συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις που τη δικαιολογούν.». Η εναπόθεση του βάρους απόδειξης των εξαιρετικών περιστάσεων στον αιτητή επιβεβαιώνεται στη **Musarri & Anor v Director of Public Prosecutions & Ors [2002] WASCA 28**. Η Δ.35 Θ18 περιέχει πρόνοιες συναφείς με την Ο58 r.16 της αγγλικής δικονομίας που κατοπινά αναριθμήθηκε σε r.12 (βλ. ενδεικτικά **Caspi Shipping Ltd. κ.α. v. Του πλοίου Sapphire Seas (Αρ. 3) (1998) 1 ΑΑΔ 994, KYPROXIL DESIGNS v. PANOS ENGLEZOS (1988) 1 CLR 546, Alter-M**

Limited κ.α. v. Rhapsody Travel Limited, Αρ. Αγωγής: 2834/11, 30/11/2017). Στο **Annual Practice του 1956, Μέρος I, σελ. 1284** με τίτλο «**Grounds for Stay**» αναγράφεται για τον παραπάνω αγγλικό δικονομικό κανόνα με παραπομπή στην **Annot Lyle (1886) 11 PD 114**. «The Court will not make a practice at the instance of an unsuccessful litigant of depriving a successful one of the fruits of his litigation until a further appeal is determined except in special circumstances. Στην προμετωπίδα της **Annot Lyle** αναγνωρίζεται ότι «...an application by the appellant to stay execution pending the appeal will not be granted, unless special circumstances are shewn by affidavit.» Σ' αυτήν την υπόθεση είχε εκδοθεί απόφαση με την οποία επιδικάστηκαν προς όφελος του πλοίου Nenuphar αποζημιώσεις για την ζημία που υπέστη εξαιτίας της αμέλειας των στελεχών του πλοίου Annot Lyle. Η αίτηση αναστολής της εκτέλεσης της απόφασης απορρίφθηκε αφού δεν συνοδευόταν με ένορκη δήλωση δεικνύουσα ότι θα ήταν αδύνατο να επιστραφεί το ποσό άμα η υπόψη απόφαση ανατρέπετο κατ' έφεση. Κατά τον Lord Esher, M.R. εάν έδιδε στην ενώπιον του υπόθεση την εξαιτούμενη αναστολή δεδομένης της απουσίας εξαιρετικών περιστάσεων («special circumstances») θα έπραττε εμφανώς («clearly») αντίθετα με τις πρόνοιες και τον σκοπό των Κανόνων του Δικαστηρίου («Rules of Court»). Οι ευπαιδευτοί συγγραφείς του συγγράμματος σχολιάζουν επίσης στην προειρημένη σελίδα ότι ο αναφερθείς κανόνας («same rule») εφαρμόζεται σε «applications for new trial» (**Monk v Bartram [1891] 1 QB 346**), «an order for payment out of a fund» (**Bradford v Young (1885) 28 Ch D 18** και **Re Queensland Merchantile Agency Co (1892) 61 L.J. Ch 48**), «an order for inquiries» (**Shaw v. Holland [1900] 2 Ch 305**), «an order for an account of profits» (**Coleman & Co v. S. Smith & Co Ltd [1911] 2 Ch. 572**). Αξιζει η αναφορά σε κάποιες εκ των υποθέσεων αυτών. Ο Lord Esher MR στη σελ. 346 της απόφασης του στη **Monk v Bartram** (ανωτέρω) σημείωσε «It has never been the practice in either case to stay execution after the judge at the trial has refused to grant it, unless special circumstances are shewn to exist.» Στη **Shaw v. Holland (1900) 2 Ch 305** εντοπίζεται «A stay of inquiries directed by a judgment pending

an appeal will be granted only under very special circumstances.».

Σ' αυτήν υπήρχε μαρτυρία με την οποία δημιουργείτο υποψία ότι οι διευθυντές της εταιρείας παραβίασαν τα καθήκοντα τους σχετικά με μία πράξη μεταβίβασης μετοχών (allotment of shares), τις οποίες και ενέγραψαν σ' αυτούς σε χαμηλότερη από την αντικειμενική τους αξία τιμή (at an undervalue). Τούτου δοθέντος, το Δικαστήριο διέταξε την ένορκη παροχή πληροφοριών (*inquiries*) σχετικά με τις μετοχές. Με αίτηση ζητήθηκε η αναστολή της απόφασης εκκρεμούσης της έφεσης κυρίως λόγω του υψηλού κόστους διεξαγωγής των *inquiries* (βλ. σελ. 313 της απόφασης). Ο Lord Alverstone συμφωνούντος του Rigby L.J. δέχθηκε ότι ως θέμα αρχής απαιτείται η κατάδειξη *ειδικών περιστάσεων* για την αναστολή, για τα δε ενώπιον του γεγονότα σχολίασε για να καταλήξει στην απόρριψη της αίτησης, ότι «Of course, there are many cases in which the expense involved in inquiries might be so great, and the uncertainty as to the necessity of prosecuting them so great, that it would be desirable to stay the prosecution of the inquiries pending an appeal. ... I am not satisfied that, if they are rightly undertaken, these inquiries as to the market value of the shares need be of any great length, and under these circumstances I do not think that any sufficient ground has been shewn for a stay of proceedings.».

Στην **Coleman v. Smith [1911] 2 Ch 572** εγέρθηκε αγωγή στη βάση του αστικού αδικήματος του αθέμιτου ανταγωνισμού (*passing off*) με την οποία ο ενάγοντας ζήτησε μεταξύ άλλων την έκδοση διατάγματος (*injunction*) και απόδοση λογαριασμών για κέρδη (*account for profits*) και, αφότου εκδόθηκαν, ο εναγόμενος ζήτησε την αναστολή εκτέλεσης τους εκκρεμούσης της έφεσης που ασκήθηκε κατ' αυτών. Το Δικαστήριο (Swinfen Eady J.) αρνήθηκε την αναστολή εκτέλεσης του διατάγματος αсуζητητί παρά την αναφορά του εφεσείοντος ότι δι' αυτού του διατάγματος η παρουσίαση/εμφάνιση του προϊόντος των εφεσείοντων άλλαζε ολοκληρωτικά (*entire alteration*). Επίσης αρνήθηκε την αναστολή της απόδοσης λογαριασμών, σημειώνοντας «It is not the practice of the Court to stay such an account, unless irreparable injury would otherwise be caused : Nerot v. Burnand (1); Hyam v. Terry. (2) The plaintiffs will proceed with the account at their own risk

as to costs. It would unduly protract litigation if an account could not be proceeded with until after the decision of the ultimate appeal in the case.» Κατά ανάλογο τρόπο βλ. τη **Bradford v Young** στη σύνοψη της οποίας αναγνωρίζεται «In the absence of special circumstances it is not the practice of the Court to retain in Court pending an appeal a fund which has been ordered to be paid out...». Στη **Wilson v. Church (No. 2) (1879) 12 Ch.D. 454** η οποία έτυχε αναφοράς στην **Bradford v Young** αποφασίστηκε ότι ήταν ορθό να διαταχθεί η αναστολή της πρωτόδικης απόφασης, αφού οι δικαιούχοι στους οποίους διατάχθηκε να γίνει η διανομή των επίδικων ποσών που διατηρούντο σε μηχανισμό fund, ήταν πολυάριθμοι και οι πλείστοι διέμεναν στο εξωτερικό και, άμα ανατρέπετο η πρωτόδικη απόφαση στην έφεση, η επιστροφή των διανεμηθέντων θα ήταν πρακτικά αδύνατη ή δύσκολη. Υπ' αυτές τις συνθήκες το Court of Chancery νομολόγησε (κατά πλειοψηφία) ότι «when a party is appealing, exercising his undoubted right of appeal, this Court ought to see that the appeal, if successful, is not nugatory». Δέον να τονιστεί ότι η αγγλική νομολογία αναγνώρισε σε παρόμοιες με την υπό εξέταση περιπτώσεις που ζητείτο αναστολή απόφασης, ακόμη και πριν την εισαγωγή της σχετικής δικονομικής πρόνοιας, ότι η εξουσία αναστολής δεν ασκείται στην απουσία εξαιρετικών περιστάσεων («an order for stay of execution was not made in the absence of special circumstances shown») (βλ. **Becker v. Earles Court Ltd. (1911), 56 Sol. Jo. 206, C.A, Anderson & Coltman Ltd. v. Sonco Canning Ltd. (1982) JSC 325, Thorn Domestic Appliances (Export) Ltd. v. Alpan (Takis Bros) Ltd. (1983) JSC 544**). Για την ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων συνηγορεί και η απόφαση του Δικαστηρίου της Βικτώρια στη **Scarborough v. Lews Junction Stores Pty. Ltd. [1963] VicRp 20; (1963) V.R. 129** όπου ο Adam J έκρινε «The rule says that an appeal does not operate as a stay of execution. That is so, and an application for a stay of proceedings is not granted as of course. There must be special circumstances existing to justify an order staying the execution of the judgment — some special circumstances which must be relevant to the purpose for which the stay is granted.» (βλ. και **Kelly and Kelly [1980] FamCA 88; 48 FLR 42; (1981) FLC 91-007; 6 Fam LR 741** «...a

stay is not granted as of course and that appropriate (or if one likes the term "special") circumstances must be shown.»), αλλά και τη **Siglin v Choules & Ors [2001] WASCA 308** «A stay of execution is only granted in special circumstances»). Στη **Federal Commissioner of Taxation v Myer Emporium (No 1) [1986] HCA 13; (1986) 160 CLR 220** εντοπίζεται «It is well established by authority that the discretion which it confers to order a stay of proceedings is only to be exercised where special circumstances exist which justify departure from the ordinary rule that a successful litigant is entitled to the fruits of his litigation pending the determination of any appeal.». Ο Dawson J έδωσε ως κλασσικό παράδειγμα ύπαρξης εξαιρετικών περιστάσεων την κακή οικονομική κατάσταση του ενάγοντα, ο οποίος δεν θα μπορέσει λόγω αυτής να επιστρέψει το επιδικασθέν ποσό στον εναγόμενο άμα η πρωτόδικη απόφαση ανατραπεί στην έφεση. Συμπλήρωσε όμως ότι «...special circumstances are not limited to that situation and will, I think, exist where for whatever reason, there is a real risk that it will not be possible for a successful appellant to be restored substantially to his former position if the judgment against him is executed: see *McBride v Sandland* [No 2] [1918] HCA 59; (1918) 25 CLR 369, at p 375.». Αυτή η συλλογιστική υιοθετείται στην **Prasad v Prasad [1997] FJHC 30**. Στην **Okafor v. Nnaife** (ανωτέρω) αναφέρεται «What will constitute these "special" or "exceptional" circumstances will no doubt vary from case to case. By and large [...] such circumstances will involve "a consideration of some collateral circumstances and perhaps in some cases inherent matters which may, unless the order for stay is granted, *destroy the subject matter of the proceedings or foist upon the Court, especially the Court of Appeal, a situation of complete helplessness or render nugatory any order or orders of the Court of Appeal or paralyse, in one way or the other, the exercise by the litigant of his constitutional right of appeal* or generally provide a situation in which whatever happens to the case, and in particular even if the appellant succeeds in the Court of Appeal, there could be *no return to the status quo*"». Παρά το ότι στην **Okafor** το Δικαστήριο λέγει ότι το δικαίωμα της έφεσης είναι συνταγματικό (constitutional), εννοώντας ότι

πηγάξει εκ του Συντάγματος, στην Κύπρο το δικαίωμα αυτό προβλέπεται από νόμο (βλ. άρθρο 25 του περί Δικαστηρίων Νόμου Ν. 14/1960). Στη **Metropolitan Real and General Property Trust Ltd v Slaters and Bodega Ltd; Regal Property Trust Ltd v Slaters and Bodega Ltd; Freehold and Leasehold Investment Co Ltd v Slaters and Bodega Ltd [1941] 1 All ER 310** εκδόθηκε πρωτόδικα απόφαση που διέτασσε τον εναγόμενο, εξ αποφάσεως χρεώστη (judgment debtor), να πληρώσει το εξ αποφάσεως χρέος στον ενάγοντα. Ο εναγόμενος συμμορφώθηκε πλήρως με την πρωτόδικη απόφαση πληρώνοντας το υπόψη ποσό. Ο SIR WILFRID GREENE MR. με τη σύμφωνη γνώμη των CLAUSON LJ. και GODDARD LJ. απέρριψε την έφεση που ασκήθηκε κατά της πρωτόδικης απόφασης θεωρώντας ότι η πληρωμή που έγινε από τον εναγόμενο σύμφωνα με τα πρωτόδικα αποφασισθέντα κατέστρεψε ολόκληρη τη βάση της έφεσης («destroys the whole basis of this appeal»). Λέχθηκε δε ότι «As soon as he pays, the judgment is satisfied, and the substratum of the case is irretrievably destroyed.», εξου και το Δικαστήριο σχολίασε ότι σε τέτοιες περιπτώσεις είναι φρόνιμο να διατάσσεται η αναστολή προς διαφύλαξη της έφεσης. Με αναφορά inter alia στην πιο πάνω υπόθεση η νομολογία μας αναγνωρίζει ότι «ανάμεσα στις ειδικές περιστάσεις που το Δικαστήριο μπορεί να λάβει υπόψη του για την έγκριση αιτήματος αναστολής εκτέλεσης απόφασης, αποτελεί το γεγονός ότι υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης τυχόν μη έγκριση του αιτήματος [...] θα καθιστούσε τυχόν επιτυχία της έφεσης άνευ αντικειμένου (nugatory)» (βλ. **Χαράλαμπος Ιωακείμ Ηρακλέους v. Phar Lap Estates Limited, Αρ. Αγωγής: 285/07, 11/12/2009, Ronald Brian Morrell κ.α. v. Keith William Massey κ.α., Αρ. Αγωγής: 1936/2007, 4 Μαρτίου 2011, ΤΑΣΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ v. ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ, Αρ. Αγωγής: 96/2008, 5 Μαΐου 2011, Simon George Penney κ.α. v. F K S (Varosia) Properties Ltd, Αρ. Αγωγής: 46/07, 29/6/2011, JAMES ALAN KERR COLVILLE κ.α. v. OCEAN REEF PROPERTIES LTD μέλος της εταιρείας P P PHILIPPOU PROPERTIES LTD, Αρ. Αγωγής: 2177/09, 21.2.2012, Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου v. Μπουλούτα, Αρ. Αγωγής: 6843/2014, 31/5/2018** και **Τράπεζας Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ v.**

Ιωαννίδη κ.α., Αρ. Αγωγής: 7671/2009, 11/2/2020), ή, ως έχει αναδιατυπωθεί, οι «ειδικές περιστάσεις [...] αποτελούν περιπτώσεις όπου μη έγκριση του αιτήματος θα καθιστούσε τυχόν επιτυχία της Έφεσης άνευ αντικειμένου» (βλ. **Μαίρης Κουτσοκούμνη ν. Γιώργου Οικονόμου κ.α., Αρ. Αγωγής 2635/06, 18/10/2013** και **Αναφορικά με την Πρωτογενή αίτηση 978/2013 του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, Αρ. Γενικής Αίτησης 1019/13, 5/2/2014**). Συμπλέει με τα πιο πάνω και άλλη αλλοδαπή νομολογία. Στη **NB v London Borough of Haringey [2011] EWHC 3544 (Fam) (07 October 2011)** το High Court της Αγγλίας υιοθετεί ως περιέχουσα βοηθητική σύνοψη των εφαρμοστέων αρχών για την αναστολή εκτέλεσης την απόφαση του High Court του Χονγκ Κονγκ στη **Wenden Engineering Services Co Ltd v Lee Shing Uey Construction Co Ltd, HCCT No. 90 of 1999** όπου ο Αρχιδικαστής (Chief Judge) Μα J αναγνώρισε μεταξύ άλλων ότι «The demonstration of an appeal being rendered nugatory is one example albeit a common one.» που συνηγορεί, συν των άλλων συνθηκών της υπόθεσης, προς την αναστολή εκτέλεσης. Στις **Fresh Fish Exporters (Fiji) Ltd v Wasawasa Fisheries Ltd, [1996] FJHC 124** και **[1996] FJHC 25** το Δικαστήριο αναφέρει «An example of "special circumstances" is that an appeal would be nugatory if stay was refused...». Στη **Siglin** (ανωτέρω) το Δικαστήριο προσδιορίζει το ζητούμενο λέγοντας «Special circumstances justifying a stay will exist if the appellant shows that, if a stay is not granted, the appeal may be nugatory, or a serious injury will result to the appellant..». Στη **Vintage Hardwoods and Skinner [2005] WASAT 315** επιδοκιμάζεται η **GFS Management Services Pty Ltd v Ground and Foundation Supports Pty Ltd & Ors [2001] WASC 280** στην οποία (δεύτερη) σημειώνεται ότι οι κατάλληλες (προς αναστολή) περιστάσεις υφίστανται εάν δειχθεί ότι η έφεση θα καταστεί χωρίς αντικείμενο χωρίς την αναστολή εκτέλεσης («may exist if it is shown that if a stay of execution is not granted, the appeal may be nugatory»). Στη **Dorami Marine Ltd** (ανωτέρω)) αναφέρθηκε ότι *μόνο* εάν καταδειχθούν *εξαιρετικές περιστάσεις* δύναται η ανάγκη της διαφύλαξης του αντικειμένου της έφεσης να υπερφαλαγγίσει

την άμεση εκτελεστικότητα της πρωτόδικης απόφασης. Ως προσφάτως κρίθηκε στην **ΕΛΕΝΙΤΣΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ v. ΜΑΡΙΑ ΚΩΜΟΔΡΟΜΟΥ**, υπό την ιδιότητα της **διαχειρίστριας της περιουσίας του HABIB SAID HISSIN**, Πολιτική Έφεση αρ. **283/2015, 23/3/2016** «[μ]όνο η ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων, όπως έχει νομολογηθεί, είναι δυνατό να κλίνει την πλάστιγγα υπέρ της δεύτερης αρχής.». Σε συμφωνία και τα νομολογηθέντα στη **DEMETRIADES GROUP OF COMPANIES LIMITED (v. APM ITALIAN TYPE ICE-CREAM LIMITED, (Πολιτική Εφεση Αρ. 372/2015), 15/02/2017)**, στην οποία απαντάται ότι ο αιτητής «φέρει το βάρος να θεμελιώσει ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων, προκειμένου να καταστεί δυνατό να κλίνει η πλάστιγγα υπέρ της αρχής ότι το ένδικο μέσο της έφεσης, το οποίο, όπως λέχθηκε, ασκείται δικαιωματικά, δεν πρέπει να αποστερείται της αποτελεσματικότητάς του.». Ποιες περιπτώσεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως εξαιρετικές είναι δύσκολο και ανεπιθύμητο να προσδιοριστούν *εξαντλητικά* (βλ. **Θουκυδίδου v. Διευθ. Τμήμ. Τελωνείων (1992) 4 ΑΑΔ 3096**). Στην **Ozden v Commonwealth Bank of Australia [2013] VSCA 195** με αναφορά στη **Maher v Commonwealth Bank of Australia [2008] VSCA 122** το Ανώτατο Δικαστήριο της Βικτώρια αναγνώρισε ότι «special circumstances justifying a stay will exist where it is necessary to prevent the appeal, if successful, from being rendered nugatory...» και επισήμανε ότι η έφεση ενδέχεται να καταστεί χωρίς αντικείμενο με διάφορους τρόπους (in a variety of ways). Εμφανώς όμως η έννοια των εξαιρετικών περιστάσεων λογικώς «αποκτά ένα ειδικό περιεχόμενο όταν ένας διάδικος έχει εμπλακεί σε πολύχρονες δικαστικές διαδικασίες στην προσπάθεια του να δικαιωθεί.» (βλ. **ΕΛΕΝΙΤΣΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ** (ανωτέρω)). Συνεπώς παρά την ενδεικτική περιπτώσιολογία η νομολογία έχει ορίσει γενικώς τις εξαιρετικές περιστάσεις αρνητικά παρά θετικά. Στη **Monk** (ανωτέρω) που υιοθετείται γι' αυτό το σκοπό στην **Aristidou v Aristidou (1985) 1 CLR 649** αναφέρεται «It is impossible to enumerate all the matters that might be considered to constitute special circumstances; but it may certainly be said that the allegations that there has been a misdirection, that the verdict was against the weight of evidence, or that there was no evidence to support

it, are not special circumstances on which the Court will grant a stay of execution.».

Οι εξαιρετικές περιστάσεις δεν είναι αυτές που άπτονται της εγκυρότητας ή της ορθότητας («not those which go to [the] validity or correctness») της εφεσιβαλλόμενης απόφασης ή με ζητήματα που θα μπορούσαν να ενεργήσουν ως υπεράσπιση σύμφωνα με το νόμο ή με την επιείκεια (as a defence in law or relief in equity) πλην όμως δεν εγέρθηκαν στην αγωγή (βλ. **Halsbury's Laws of England, fourth edition, Volume 17**», **παρ. 451**, υπό τον τίτλο «**Stay of execution generally**»). Ενόψει λοιπόν όλων των πιο πάνω το Δικαστήριο καλείται να αναρωτηθεί ποιες είναι οι εξαιρετικές περιστάσεις στην ενώπιον του υπόθεση («What are the special circumstances in this case?») που, αξιολογούμενες στο ευρύτερο πραγματικό πλαίσιο, συνηγορούν για την αναστολή της εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης (βλ. **Katarina Shipping v. The Ship "POLY" (1978) 1 C.L.R. 486**). Εντοπίζεται ως ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα η σκέψη που ξεδίπλωσε το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Μαλαισίας στην **Kosma Palm Oil Mill Sdn [2003] MYFC 10 (22 August 2003)** με αναφορά σε μαλαισιανή και αγγλική νομολογία και στους Halsbury's Laws of England για τη σχέση που έχουν οι εξαιρετικές περιστάσεις με τη διατήρηση της αποτελεσματικότητας του δικαιώματος της έφεσης, ήτοι κατά πόσον είναι αυτοαποκλειόμενες ή διασυνδεδεμένες έννοιες. Το απαύγασμα έχει ως εξής: «It is therefore clear beyond doubt that there are many factors that may constitute special circumstances and the fact that an appeal would be rendered nugatory if stay was refused is the most common one. It is an example of special circumstances. In other words special circumstances is the genus of which nugatoriness is a species. If it has been shown that an appeal would be rendered nugatory if stay was refused what it means is that a special circumstance has been established. Thus they cannot be treated as separate heads and one cannot be an alternative to the other. Neither can one be accepted or rejected in favour of the other as they are inter-related [...] Any attempt to restrict the grant of a stay to nugatoriness, quite apart from its impropriety, will severely restrict the grounds on which an applicant may rely.».

Περαίνοντας, μνεία γίνεται -για όποια σημασία μπορεί

να έχει- στην **Alexander v Cambridge Credit Corporation Ltd (1985) 2 NSWLR 685** όπου μεταξύ άλλων το Εφετείο της Νέας Νότιας Ουαλίας έκρινε ότι ο προσδιορισμός των καταστάσεων που αιτιολογούν την αναστολή ως «εξαιρετικές» ή «ειδικές» είναι λανθασμένος και δεν συνάδει με τη σύγχρονη τάση. Η συλλογιστική του Δικαστηρίου εδράζεται σε τρεις λόγους, ως διαφαίνεται από τα ακόλουθα αποσπάσματα: «First, there is no suggestion in the rule that 'special' or 'exceptional' circumstances must be established before the discretion conferred upon the Court will be exercised. This is significant because, where the Act or the rules contemplate the need for special or exceptional circumstances to warrant a particular course they generally say so. [...] The absence of such a provision implies, at least in the practice of this Court, that no such requirement exists. Secondly, the principle and the like expression of it in *Barker v Lavery* (1885) 14 QBD 769 and in *Monk v Bartram* first appear in decisions of the courts when the facility of appeal (which was not generally available at common law) was still relatively novel. In these circumstances the courts might more readily look upon appeals as an exceptional process. Today this is not the case. Far from being exceptional, appeals are common. Particularly is this so in commercial matters, where large sums are at stake. [...] These modern duties of appellate courts, or at least of this Court, involve an historic change in the facility of appeal, particularly when compared to the position in the late 19th century when such facility was doubtless still considered by some judges to be novel, so that they were reluctant to interfere with verdicts by granting stays. Thirdly, recent decisions of this Court, reflecting the language of the rules and the frequency and nature of appeals, have expressed the approach to be taken without reference to the need for 'special' or 'exceptional' circumstances to justify a stay.».

Η νομολογία έχει δεχθεί επίσης ότι ο αιτητής πρέπει να δείξει ότι θα υποστεί *ανεπανόρθωτη βλάβη* εάν δε δοθεί η αναστολή. Στην πρόσφατη **Cornerstone (North East) Adoption And Fostering Service Ltd (t/a Cornerstone), R (On the Application Of) v The Office for Education, Children's Services And Skills [2020] EWHC 2031 (Admin)** το High Court σημειώνει «The case law (summarised

in the White Book) makes clear that the general rule is that a stay will not be granted, and that it is for the applicant to show irremediable harm. Temporary inconvenience will not suffice.».

Υπαγάγοντας στην νομική πτυχή τα ενώπιον του γεγονότα το Δικαστήριο κατέληξε ότι η απόφαση που είχε εκδώσει προηγουμένως, με την οποία ανεγνώριζε ότι η εργατική πολιτική (policy) της εναγόμενης περιείχε αθέμιτες διακρίσεις προς το φύλλο των εργαζομένων, δε θα επέφερε τέτοια ανεπανόρθωτη ζημία εφόσον δεν αναστέλλετο η εκτέλεσή της, άμα ανατρέπετο στην έφεση, αφού ο εργοδότης θα μπορούσε να επαναφέρει την προτέρα –πλέον σύννομη κατά την απόφαση του Εφετείου- εργατική πολιτική του. Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και η ημεδαπή νομολογία (βλ. **ΜΑΡΚΟΥ κ.α. v. ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ, Πολιτική Έφεση Αρ. Ε50/2019, Ε51/2019 και Ε52/2019, 21/12/2020, ΛΙΖΑ ΛΟΥΚΑΙΔΟΥ-ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ v. ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. 251/2014, 19/2/2016, Aristidou v Aristidou** (ανωτέρω), **ΕΛΕΝΙΤΣΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ** (ανωτέρω)). Στις αναφερθείσες υποθέσεις (πλην της τελευταίας) το Δικαστήριο στις αποφάσεις που έκδωσε αφότου αναφερότανε στην ανάγκη κατάδειξης εξαιρετικών περιστάσεων χρησιμοποιούσε το σύνδεσμο *επιπρόσθετα* ή *περαιτέρω* για να αναφερθεί εν συνεχεία στην ανάγκη στοιχειοθέτησης από τον αιτητή ανεπανόρθωτης βλάβης. Οι εν λόγω έννοιες ενδέχεται όμως να συμπλέκονται και σε αρκετές περιπτώσεις η μια να μην προσφέρει κάτι παραπάνω από την άλλη. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η **ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ Γ. ΣΥΚΟΠΕΤΡΙΤΗΣ ΛΙΜΙΤΕΔ** (ανωτέρω) στην οποία το Ανώτατο Δικαστήριο ανέστειλε την εκτέλεση της εφεσιβαλλόμενης απόφασης πλην όμως δεν ομίλησε για εξαιρετικές περιστάσεις διαχωριζόμενης της ανεπανόρθωτης βλάβης, αλλά για «εξαιρετικές περιστάσεις, υπό την έννοια πως αν ναυαγήσει η *Αίτηση*, θα τους προκληθεί ανεπανόρθωτη βλάβη και αδικία». Βλ. επίσης την παρόμοια προσέγγιση και στη **NAVARINO WINE LODGE LIMITED v. TCN HOLDING COMPANY LTD, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 105/2020 , 30/10/2020**. Ακόμη σημειώνεται η **Goldsmith v O'Brien [2015] EWHC 510 (Ch) (29 January 2015)** στην οποία το High Court θώρησε ότι ο χαρακτηρισμός «solid grounds» που

περιέχεται στο White Book υπό την έννοια της ανεπανόρθωτης ζημίας άμα δε δοθεί η αναστολή, δεν προσθέτει οτιδήποτε στα ισχύοντα ως προς τις συνθήκες που επιτρέπουν την απόκλιση από τον κανόνα της εκτελεστότητας της πρωτόδικης απόφασης. Η θέση αυτή ίσως επίσης να βεβαιώνεται αν κάποιος αναλογιστεί ότι παρά την αναφορά του Δικαστηρίου στη **Coleman v. Smith** σε ανάγκη κατάδειξης ανεπανόρθωτης βλάβης, η εν λόγω απόφαση καταγράφηκε στην σχετική Ετήσια Πρακτική (εμφανώς διότι κατ' αυτόν τον τρόπο έγινε αντιληπτή από τους νομικούς της εποχής) ως καθρεπτιζουσα τον κανόνα που πηγάζει από την **Annot Lyle** (βλ. παραπάνω).

Η προοπτική επιτυχίας ή αποτυχίας αντίστοιχα της έφεσης που ασκήθηκε κατά της πρωτόδικης απόφασης, καίτοι παραμένει σχετικός παράγοντας, δε διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην κρίση του Δικαστηρίου, περιορίζεται δηλαδή σε *οριακής* σημασίας παράγοντα, εκτός άμα η πρόγνωση της επιτυχίας ή αποτυχίας μπορεί να γίνει με βεβαιότητα (βλ. **Ναυτικός Όμιλος Πάφου v. Αρχής Λιμένων Κύπρου (1991) 1 Α.Α.Δ. 1147**). Το Δικαστήριο δύναται να ανατρέξει στους λόγους έφεσης ως αποτυπώνονται στην Ειδοποίηση Έφεσης (Τύπος 28) για να εξεύρει το συζητήσιμο ή μη της υπόθεσης, ακόμα και εάν στην ένορκη δήλωση που συνοδεύει την αίτηση αναστολής δεν εκφράζεται η (τεκμηριωμένη) πίστη του ομνύοντος για την επιτυχία της έφεσης. Παραπομπή επ' αυτού μπορεί να γίνει στην **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ κ.α. v. ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 255/2014, 22/12/2016** όπου το Ανώτατο Δικαστήριο αν και παρατήρησε ότι στις ένορκες δηλώσεις που συνόδευαν την αίτηση δεν παρέχονταν λεπτομέρειες του ισχυρισμού των αιτητών ότι έχουν «καλή υπόθεση», ανέτρεξε στην ειδοποίηση έφεσης από την οποία έκρινε ότι αποκαλύπτονταν ουσιαστικά ζητήματα για συζήτηση. Επίσης, το Δικαστήριο κατά την εξέταση της αίτησης για αναστολή δεν θα προχωρήσει σε διαπιστώσεις και συμπεράσματα επί γεγονότων που αφορούν στην ουσία της υπόθεσης και, βεβαίως, δεν αναμένεται ότι θα επιλύσει σ' εκείνο το στάδιο τα επί της ουσίας επίδικα θέματα (βλ. **P & MA Restaurant Ltd και Άλλοι (ανωτέρω)**). Στην **Αναφορικά με τον**

Ανδρέα Μακρή, Αρ. Αίτησης: 133/2015, 14/4/2016 υιοθετείται η **Σκυροποιεία «Λεωνίκ» Λιμιτεδ, Αρ. Αίτησης 153/2010** εκδικασθείσα από τον κ. Γιασεμή Π.Ε.Δ (όπως ήταν τότε) ο οποίος είχε σχολιάσει για τη δυναμική του παράγοντα της επιτυχίας της έφεσης: «Είναι, θα έλεγα, παράδοξο να μπορεί το εκδικάσαν δικαστήριο υπό κανονικές συνθήκες να εκφέρει άποψη όσον αφορά το θέμα αυτό. Εκτός, βέβαια, και αν υπάρχει κάποια πειστική νομολογία.». Στη **CHRISTAKIS PILIDES CONSTRUCTION LTD v. PHILPOOL LTD, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 185/2019, 12/6/2020** το Ανώτατο Δικαστήριο εξέτασε την προοπτική επιτυχίας της έφεσης και έκρινε ότι στην έκταση που εδράζεται σε «νομικά ζητήματα τα οποία διέπονται από το Νόμο και παγιωμένη νομολογία» ήταν ορθό να ανασταλεί η εκτέλεση της εφεσιβαλλόμενης απόφασης. Και αυτό διότι με την πρωτόδικη απόφαση ο εναγόμενος διατασσόταν να δώσει αποζημιώσεις στον ενάγοντα στη βάση σύμβασης συναφθείσας μεταξύ της εναγόμενης εταιρείας και του ενάγοντος *μη εγγεγραμμένου εργολάβου*, παρά τη γενική θεώρηση της νομολογίας ότι αυτές οι συμβάσεις είναι άκυρες *ab initio* (βλ. **xxx Χρίστου κ.ά. v. xxx xxx Πιερίδου Διαχειρίστριας της Περιουσίας του Αποβιώσαντα Κώστα Μαραγκού, Πολιτική Έφεση Αρ.311/2011, ημερ.18.12.2017, Γρηγορίου κ.ά. v. Οικοσυνθέσεις Λτδ (2010) 1(Γ) Α.Α.Δ. 1932, Chr. Mavrikios Constructions Ltd v. Χατζηκωνσταντά (2009) 1(B) Α.Α.Δ. 1093, Εργοληπτική Εταιρεία Ανδρέας Κασκάνης Λτδ v. ΔΡΕΚΑ Εταιρεία Κατασκευών Λτδ (2009) 1(A) Α.Α.Δ. 507, ΕΥΧΡΙΣΩ Εργοληπτική Εταιρεία Λτδ v. Θεμιστοκλέους (2008) 1(A) Α.Α.Δ. 456, Μυλωνά v. Μεσαρίτη (2003) 1(B) Α.Α.Δ. 700, Σκουτέλας v. Αγαπίου (2003) 1(A) Α.Α.Δ. 338**). Στη **Θωμά v. Γενικού Εισαγγελέα (1997) 1 ΑΑΔ 797** το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρχαν πιθανότητες επιτυχίας της έφεσης αφού ο εφεσείοντας δεν είχε εγείρει πρωτόδικα το σχετικό λόγο έφεσης και συνεπώς αυτός δε μπορούσε να εξεταστεί από το Εφετείο. Συμπληρώνεται ότι ο λόγος έφεσης στη **Θωμά** (ανωτέρω) δεν απτόταν της δημόσιας τάξης ώστε να εδύνατο να εγερθεί *ex proprio motu* σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ακόμη και κατ' έφεση (βλ. για παράδειγμα την νομολογία για τα ζητήματα δικαιοδοσίας

Παναγιώτου v. Χ΄Κυριάκου (1991) 1 AAD 362 και Γεωργίου v. Γεωργίου (2001) 1(Γ) AAD 1592).

Το Δικαστήριο καλείται τελικώς, αποτιμώντας όλα τα περιβάλλοντα την ενώπιον του υπόθεση γεγονότα, να αποφανθεί ποια πορεία, αυτή της αναστολής ή της μη αναστολής, ενέχει τον κίνδυνο αδικίας σε όλα ή σε κάποιο από τα διάδικα μέρη. Στη **Hammond** (ανωτέρω) λέγεται σχετικά από τον Clarke LJ (ως τότε ήταν): «Whether the court should exercise its discretion to grant a stay will depend upon all the circumstances of the case, but the essential question is whether there is a risk of injustice to one or other or both parties if it grants or refuses a stay. In particular, if a stay is refused what are the risks of the appeal being stifled? If a stay is granted and the appeal fails, what are the risks that the respondent will be unable to enforce the judgment? On the other hand, if a stay is refused and the appeal succeeds, and the judgment is enforced in the meantime, what are the risks of the appellant being able to recover any monies paid from the respondent?». Βλ. επίσης **Blackstone's Civil Practice, 2013, The Commentary (OUP, Oxford 2012), σελ. 1211, παρ. 71.46**. Η απόφαση στην παραπάνω υπόθεση έχει ακολουθηθεί και από τα Δικαστήρια μας (βλ. ενδεικτικά **ONEWORLD LIMITED v. OJSC BANK OF MOSCOW, Πολιτική Έφεση Αρ. Ε32/15, 2/2/2016** (απόφαση μειοψηφίας), **ΛΙΖΑ ΛΟΥΚΑΙΔΟΥ-ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ v. ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. 251/2014, 19/2/2016, ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΧΡΥΣΟΧΟΥ v. ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΛΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ , Έφεση Αρ. 7/2017, 10/10/2017, DEMETRIADES GROUP OF COMPANIES LIMITED** (ανωτέρω)). Στην τελευταία υπόθεση το Ανώτατο Δικαστήριο χαρακτηρίζει το στοιχείο της αδικίας όπως τέθηκε στη **Hammond** ως «βασικό κριτήριο» και «ουσιαστικό ερώτημα». Στη **New South Wales Bar Association v Stevens [2003] NSWCA 95** το Court of Appeal της Νέας Νότιας Ουαλίας αναγνωρίζει «the overriding principle in an application for a stay is to ask what the interests of justice require». Η θέση αυτή ακολουθείται και στη **Cudgegong Australia Pty Ltd v Transport for NSW (No 2) [2014] NSWLEC 36**. Σημειώνεται παρεμπόδιτος η **Latiff v Hakim – Ruling [2020] FJHC 173** στην

οποία θεωρήθηκε ότι το στοιχείο της αδικίας και επηρεασμού δικαιωμάτων εκτείνεται και σε τρίτα πρόσωπα μη διάδικους στην αγωγή. Στη **Leicester Circuits Ltd v Coates Brothers Plc [2002] EWCA Civ 474** το Εφετείο της Αγγλίας επανέλαβε ότι κατά γενικό κανόνα η αναστολή δεν παραχωρείται, καίτοι επεσήμανε ότι (α) το Δικαστήριο διατηρεί μία *απεριόριστη* ευχέρεια αναστολής, (β) καμία αυθεντία δεν μπορεί να ορίσει *απαρέγκλιτο κανόνα* για την άσκηση της εν λόγω ευχέρειας, (γ) η ορθή προσέγγιση για το Δικαστήριο είναι η έκδοση διαταγής που να προωθεί το *συμφέρον της δικαιοσύνης*, (δ) το Δικαστήριο έχει να ισορροπήσει τις διαθέσιμες εναλλακτικές για να αποφασίσει ποια απ' αυτές είναι *λιγότερο πιθανό να προκαλέσει αδικία* και (ε) σε περίπτωση που είναι αμφίβολο εάν θα διανεμηθεί δικαιοσύνη άμα εφαρμοστεί ο γενικός κανόνας, η αναστολή ή η μη αναστολής μπορεί να *εξαρτηθεί* από την *προοπτική επιτυχίας* της έφεσης. Στη **Mahtani v Sippy [2013] EWCA Civ 1820** παρατηρούνται ομοιότητες αναφορές. Ειδικότερα, απ' αυτήν συνάγεται ότι (α) η άσκηση έφεσης δεν αναστέλλει αφ' εαυτής την εκτέλεση της πρωτόδικης απόφασης (β) η αναστολή αποτελεί την εξαίρεση παρά τον κανόνα (γ) ο αιτών την αναστολή πρέπει να δείξει *ικανούς λόγους* («solid grounds») (δ) τέτοιοι λόγοι μπορεί να είναι η *ανεπανόρθωτη ζημία* («irremediable harm») που θα υποστεί ο αιτητής εάν δε δοθεί η αναστολή (ε) το *ουσιώδες ερώτημα* που χρήζει απάντησης ενόψει όλων των γεγονότων της υπόθεσης είναι ποια πορεία ενέχει τον κίνδυνο αδικίας σε όλα ή σε κάποιο από τα διάδικα μέρη. Στη **Hart v Large [2020] EWHC 2159 (TCC)** το High Court της Αγγλίας υιοθέτησε το λόγο της **Hammond** (ανωτέρω), την οποία και χαρακτήρισε ως αυθεντία για την ευχέρεια του Δικαστηρίου όσον αφορά την αναστολή εκκρεμούσης της έφεσης («leading case on the court's discretion to direct a stay pending an appeal») – ο ίδιος χαρακτηρισμός εντοπίζεται και στη **NB v London Borough of Haringey** (ανωτέρω). Το Δικαστήριο στη **Hart v Large** σημείωσε επίσης ότι ακόμα και εάν γινόταν δεκτό ότι η έφεση θα εμποδίζετο (stifle) άμα δεν εδίδετο η αναστολή, θα *διατηρούσε* την ευχέρεια (θα έχει «*residual discretion*») ως προς το εάν θα ανέστελλε ή όχι την εκτέλεση της απόφασης. Επί του τελευταίου, αναλογικά μνεία μπορεί να γίνει στην **Eastland Technology Australia**

Pty Ltd & Ors v Whisson & Ors [2003] WASCA 307 (17 September 2003) στην οποία το Ανώτατο Δικαστήριο της Ανατολικής Αυστραλίας αναγνώρισε ότι ακόμα και εάν ο αιτούμενος την αναστολή δείξει περιστάσεις που αιτιολογούν απόκλιση από το συνήθη κανόνα, το Δικαστήριο διατηρεί καταρχήν την ευχέρεια άρνησης παροχής της αναστολής εκτέλεσης. Παραπομπή γίνεται επίσης στις αγγλικές **Food Standards Agency v Bailey [2020] UKFTT WA_2019_0038 (20 February 2020)**, **British Sky Broadcasting Ltd v Virgin Media, Inc [2013] CAT 4 (27 February 2013)**, **Secretary of State for Environment Food and Rural Affairs v Georgina Downs [2009] EWCA Civ 664** και **Camarthen County Council v M & JW (SEN) [2010] UKUT 248 (AAC)** από τις οποίες προκύπτει ομοίως ότι για να δοθεί η αναστολή πρέπει να καταδειχθούν από τον αιτητή *solid grounds*, καθότι η αναστολή συνιστά την εξαιρεση και όχι τον κανόνα, αλλά, ακόμα και να καταδειχθούν, το Δικαστήριο θα προβεί σε μία άσκηση *ισοζύγισης* (balance exercise) εξετάζοντας τον κίνδυνο *αδικίας* που ενδεχομένως να προκαλείτο σε κάθε πλευρά σε περίπτωση που διέτασσε ή όχι την αναστολή.

Το Δικαστήριο στην ομολογουμένως «δύσκολ[η]» ισοζύγιση των αντιμαχόμενων δικαιωμάτων (βλ. **ΠΕΥΚΟΥ κ.α. v. ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΠΕΡΑ ΠΕΔΙΟΥ δια του Προέδρου της Εκκλησιαστικής Επιτροπής Πέρα Πεδίου Βασιλείου κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. 137/2019, 8/7/2021** έχει την ευρεία ευχέρεια να θέσει τέτοιους όρους ως κρίνει πρόσφορους επί του σκοπού. Στην **E.Y.R.I.K. AND OTHERS, v. ANGELOS KOTSONIS, (1986) 1 CLR 617** σημειώνεται ότι «Wide discretion is conferred to the Court in the matter, and there is power to impose appropriate terms apt to do justice to competing claims within the framework of our adversary system.». Στη **Carlin, In Marriage of, [1977] FamCA 92; [1977] FLC 90-320; 29 FLR 497** υιοθετείται η αγγλική αυθεντία **Attorney General v. Emerson (1889) 24 Q.B.D. 56** επί τω ότι «...the court has an absolute and unfettered discretion as to the granting of or refusing a stay and the terms upon which it will grant it...». Στη **NISDAL** (ανωτέρω) λέχθηκε «Η εξισορρόπηση συνήθως επιτυγχάνεται με την επιβολή τέτοιων όρων που να

εξασφαλίζουν ένα υγιές ισοζύγιο μεταξύ των συγκρουσμένων συμφερόντων των διαδίκων» (βλ. και **Ιωσηφάκης v. Αριστοδήμου (1990) 1 A.A.Δ. 394, ΜΑΡΙΟΣ ΤΣΙΑΤΤΑΛΟΣ κ.α. v. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΗ**, Πολιτική Έφεση Αρ. **E151/2017, E152/2017, 29/1/2018, MAVROCHANNA AND ANOTHER v. MICHAEL (1984) 1 CLR 760, Sewing Machines Rentals Ltd v. Wilson, [1975] 3 All E.R. 553**). Στη **Χαραλάμπους v. A. Panayides Contracting Ltd (2001) 1 A.A.Δ. 1978** αναγνωρίστηκε επίσης ότι άμα το Δικαστήριο προσανατολίζεται να αναστείλει την εφεσιβαλλόμενη απόφαση έχει *καθήκον* να θέσει τους κατάλληλους όρους. Σε περιπτώσεις διαταγμάτων αποκάλυψης ένας όρος που είναι φρόνιμο να τίθεται είναι όπως η ένορκη αποκάλυψη εσωκλειστεί σε σφραγισμένο φάκελο που θα καταχωρηθεί στο Δικαστήριο προς φύλαξη του περιεχόμενου του (βλ. **X Ltd and another v Morgan-Grampian (Publishers) Ltd and others [1990] 2 All ER 1** (House of Lords) και **[1990] 1 All ER 616** (Court of Appeal) και **PJSC T Plus v. ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ κ.α., Αρ. Αγωγής: 1522/19, 20/7/2021**). Χάριν απλώς αναφοράς σημειώνεται ότι το ΕΔΔΑ θεώρησε ότι τα επίδικα διατάγματα που εκδόθηκαν στη **Morgan-Grampian (Publisher) Ltd** (ανωτέρω) (συμπεριλαμβανομένου του διατάγματος αποκάλυψης) παραβίαζαν το δικαίωμα στην ελευθερία του λόγου του αιτητή, ασκούμενου δημοσιογράφου τότε στον τύπο «The Engineer» (βλ. **GOODWIN v. THE UNITED KINGDOM (Application no. 17488/90) 27 March 1996** που ακολουθήθηκε στη **FINANCIAL TIMES LTD AND OTHERS v. THE UNITED KINGDOM (Application no. 821/03), 15/03/2010**). Ίσως είναι θεμιτό, υπό περιστάσεις, ακόμη και στην περίπτωση που το Δικαστήριο προτίθεται να απορρίψει την αίτηση να θέσει όρους για να διαφυλάξει το αντικείμενο της έφεσης που ασκήθηκε. Στη **FAR EAST LAND BRIDGE LIMITED, Αίτηση αρ.: 235/2017, 12/6/2018** το Δικαστήριο αν και απέρριψε την αίτηση έθεσε τέτοιους όρους ώστε «οι επίμαχες μετοχές [...] να διατηρηθούν στο πεδίο ελέγχου αμφότερων των μερών» για να διασφαλίσει «το αντικείμενο της [...] έφεσης». Σχετικές οι **ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ v. DELOITTE LTD, Αρ. Αίτησης: 961/13, 8/1/2021** και **ΑΝΤΩΝΗ ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΗ v. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ, Πολιτική Έφεση αρ. 151/2017, 9/11/2017**. Οι

όροι όμως που θα τεθούν πρέπει σε κάθε περίπτωση να μην περιορίζουν την άσκηση ή συνέχιση της έφεσης. Στην **Goldtrail Travel Ltd v Onur Air Tasimacilik AS [2017] UKSC 57; [2017] 1 WLR 3014** το Ανώτατο Δικαστήριο της Αγγλίας, έχοντας αναλύσει τις σχετικές αρχές, αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι εάν ασκηθεί έφεση «It is wrong to impose a condition which has the effect of preventing him [τον εφεσείοντα] from bringing it or continuing it.» και «There will seldom be a “fair hearing” within article 6 if a court which has permitted a litigant to bring an appeal then, by indirect means, does not permit him to bring it.». Αξίζει να μνημονευθεί ότι σε αντιδιαστολή με το καταρχήν απεριόριστο δικαίωμα έφεσης στο ηπειρωτικό σύστημα (βλ. **Γενικός Εισαγγελέας (Αρ.7) (1993) 1 AAD 793**), η έφεση στο κοινό δίκαιο δεν ασκείται ιδίω δικαιώματι αλλά συναρτάται με τις πρόνοιες του εκάστοτε ισχύοντος νόμου (βλ. τη **Γρηγορίου Ανδρέας v. Τράπεζας Κύπρου Λτδ (Αρ. 2) (1999) 2 AAD 174** και τη νομολογία που αναφέρει). Πιο πρόσφατα στη **ECLI:CY:AD:2019:B70, ΜΟΝΟΜΕΡΗΣ ΑΙΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΚΑΡΑΝΤΖΑ, Ποινική Έφεση Αρ. 281/2018, 1/3/2019** το Ανώτατο Δικαστήριο συμπληρώνει «...ότι δεν αναγνωρίζεται από το Σύνταγμα, ούτε από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ως δικαίωμα, η δυνατότητα άσκησης έφεσης. Τέτοια δυνατότητα μπορεί να προσδιοριστεί και να ρυθμιστεί με νόμο, χωρίς τον οποίο δεν χωρεί έφεση ...». Αφ’ ης στιγμής προβλέπεται δια νόμου, η άσκηση έφεσης εμπίπτει γενικώς στο εύρος της προστασίας που προσδίδει το δικαίωμα για δίκαιη δίκη (βλ. **PLATAΚΟΥ v. GREECE, (Application no. 38460/97), 05/09/2001** και **ZUBAC v. CROATIA, (Application no. 40160/12), 5 April 2018**), στο οποίο περιέχεται «εγγενώς» (inherently) το δικαίωμα της πρόσβασης στο Δικαστήριο (βλ. **GOLDER v. THE UNITED KINGDOM (Application no. 4451/70), 21 February 1975**).

Παρά την άσκηση έφεσης κατ’ αυτής, η πρωτόδικη απόφαση θεωρείται τελεσίδικη ως προς τα έννομα αποτελέσματα που παράγει μέχρι την ανατροπή ή τροποποίηση της από το Εφετείο (βλ. **Βλάχου Λένα v. Μάρκου Νέμου Οικονόμου (2012) 1 AAD 1520**) και το κύρος της ουδόλως μειώνεται (βλ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ κ.α. v. ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD,**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ Αρ. 255/2014, 22/12/2016). Στην **KYPROXIL DESIGNS LTD.** (ανωτέρω) εντοπίζεται συναφώς «The principle permeating every aspect of our judicial system is that first instance judgments are final; an attribute they retain unless reversed on appeal. Even in that situation, the reversal operates retrospectively. The appellate process is not an extension of the trial or a continuation of it. It is a forum for the review of the soundness of the adjudication and the judgment, in no way designed to diminish the finality of first instance judgments». Παράλληλα όμως σημειώνεται και η **Enterprise Gold Mines NL v Mineral Horizons NL (No1) [1988] NTSC 5; (1988) 52 NTR 13; (1988) 91 FLR 403** στην οποία το Ανώτατο Δικαστήριο της Βόρειας περιοχής της Αυστραλίας απέρριψε την εισήγηση του συνηγόρου του καθ' ου η αίτηση ότι η πρωτόδικη απόφαση τεκμαίρεται ορθή (με παραπομπή στην **Annot Lyle** (ανωτέρω)) – «Nowhere did the Court refer to any presumption that the judgment under appeal was correct.». Η εν λόγω υπόθεση πρέπει να ερμηνευτεί προσεκτικά ενόψει της κυπριακής νομολογίας που ορίζει διαυγώς ότι ένα Δικαστήριο ως θέμα αρχής δε δύναται να επανεξετάζει τα αποφασισθέντα ενός ισόβαθμου μ' αυτό Δικαστηρίου ή να πράττει ως Εφετείο του εαυτού του. Στη **ΛΟΙΖΙΔΗ, ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΤΗΣ Κ.Χ. ΠΕΡΑΤΙΚΟΣ ΛΙΜΙΤΕΔ κ.α. v. ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ κ.α., Πολιτική Αίτηση Αρ. 32/2019, 17/4/2019** λέγεται «Επί της ουσίας, η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου συγκλίνει στο ότι δεν είναι δυνατό για ένα Δικαστήριο να αναθεωρεί αποφάσεις ομοβάθμου Δικαστηρίου με δεδομένο ότι το Επαρχιακό Δικαστήριο θεωρείται ενιαίο για σκοπούς απονομής της δικαιοσύνης και δεν έχει σχέση, ούτε και θα μπορούσε νόμιμα να αποτελούσε παράγοντα που επηρεάζει μια απόφαση, η κατά περίπτωση σύνθεση του κατωτέρου Δικαστηρίου. Δεν μπορεί, με άλλα λόγια, εφόσον έχει αποφασιστεί ένα ορισμένο ζήτημα κατά ένα τρόπο, στη συνέχεια ένα άλλο ομόβαθμο Δικαστήριο στο οποίο αναλόγισε η υπόθεση στην πορεία της διαδικασίας, να αποφασίζει κατά άλλο τρόπο.». Κατ' αναλογία βλ. ενδεικτικά **Ανδρονίκου Ιωάννης και Άλλοι v. Δημοκρατίας (2008) 2 ΑΑΔ 486, Πατατάρης Χριστάκης Πέτρου v. Αστυνομίας (2012) 2 ΑΑΔ 46, ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ**

ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΙΑΚΟΛΑ κ.α., Πολιτική Αίτηση Αρ. 208/2019, 23/12/2019 η οποία επικυρώθηκε επί της αναφερόμενης αρχής στην **ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΙΑΚΟΛΑ, ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΕΚ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 7/20, 7/6/2021** και **ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΧΧ ALSHEIKO ΠΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ HABEAS CORPUS v. ΑΡΧΗΓΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ κ.α., ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΙΤΗΣΗ ΑΡ. 64/2020, 9/7/2020.** Στην **Ταπακκούδη v. Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, Αρ. Αγωγής: 9019/07, 24/2/2020** ο κ. Σάντης ΠΕΔ (ως ήταν τότε) σχολίασε «*Η πρώτη επισήμανση, σχετίζεται με την αρχή πως ένα πρωτόδικο Δικαστήριο δεν μπορεί να ενεργεί ως εφετείο του εαυτού του ή άλλου ομοβάθμιου Δικαστηρίου [...] και να καταλήγει τουτέστιν σε διαφοροποιημένα ενδεχομένως συμπεράσματα.*».

Η κατάχρηση της δικαστικής διαδικασίας είναι πολυσχιδής έννοια προσλαμβάνουσα ποικίλες μορφές κατά το φάσμα του δικαίου (βλ. **ARTESA TRADING CO. LIMITED κ.α. v. CREDIT BANK OF MOSCOW, Πολ. Έφεση αρ. 147/2012, ημερ. 03/04/2018** και την νομολογία που αναφέρει) και η επίκληση της στο υπό εξέταση πλαίσιο ήταν αναμενόμενη. Στη **ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ** (ανωτέρω) αναφέρθηκε ότι «*άλλη αίτηση για αναστολή εκτέλεσης μέχρι την εκδίκαση και αποπεράτωση της έφεσης εκκρεμούσας της πρώτης θα συνιστούσε ενδεχομένως κατάχρηση των διαδικασιών*». Τα ρηθέντα ερείδονται στη γνωστή αρχή ότι οι παράλληλες διαδικασίες που αποβλέπουν στο ίδιο αποτέλεσμα συνιστούν κατάχρηση της δικαστικής διαδικασίας (βλ. **Thames Lauches v. Trinity House [1961] 1 ALL ER 26, Wright v. Bennett and Another [1948] 1 All E.R. 227, Re Αρχιεπίσκοπος Κύπρου (1993) 1 C.L.R. 248, Δημοκρατία v. Υφαρίδη** (ανωτέρω) και **Re Beogradska D.D. (1996) 1 A.A.Δ 911**). Στην **Ιωσηφάκης** (ανωτέρω) η αίτηση αναστολής καταχωρήθηκε αφότου ο ενάγοντας καταχώρησε, κατά του αιτητή, αίτηση για παρακοή και καταφρόνηση του Δικαστηρίου, λόγω μη συμμόρφωσης του με την πρωτόδικη απόφαση, παρά το ότι η έφεση κατά της απόφασης είχε ασκηθεί ήδη προ ενός έτους. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε να απορρίψει την αίτηση αναστολής σημειώνοντας· «*Στην προκείμενη περίπτωση η καθυστέρηση στην υποβολή της*

αίτησης για αναστολή της εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης που επεκτείνεται σε ένα σχεδόν χρόνο, δεν εξηγείται. Εύλογα συνάγεται από τα γεγονότα της υπόθεσης ότι πρωταρχικός σκοπός του εφεσείοντα δεν είναι η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του δικαιώματος έφεσης, αλλά η παράκαμψη της διαδικασίας για την τιμωρία του προς αποφυγή των συνεπειών της ανυπακοής του διατάγματος της 29/3/1989». Επιπρόσθετα, το ότι ο αιτητής κατόπιν της απορριπτικής πρωτόδικης απόφασης καταχώρησε κατ' εφαρμογή της Δ35 Θ19 αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο εμφανώς δε συνιστά κατάχρηση της δικαστικής διαδικασίας (βλ. **Penderhil** (κατωτέρω)). Στη **Wilson v. Church (No. 2)** (ανωτέρω) το Δικαστήριο τόνισε ότι όπου η έφεση ασκείται κακόπιστα δεν θα παρέμβει ώστε να αναστείλει την εκτέλεση της πρωτόδικης απόφασης («But the Court will not interfere if the appeal appears not to be bona fide...»). Το Δικαστήριο καλείται να λάβει υπόψη του κατά πόσο η έφεση είναι «obviously destined to fail or obviously merely for purposes of delay» ή «wholly unmeritorious or wholly unlikely to succeed» (βλ. **Sewing Machines Rentals v Wilson [1975] 3 All ER 553**). Στην **Croney v Nand [1998] QCA 367 (παρ. 38)** λέγεται «Making an assessment of whether the appellant has an arguable case is undertaken to ensure the appeal has not been lodged simply to delay execution». Η ειρημένη υιοθετείται στη **GFS Management Services Pty Ltd v Ground and Foundation Supports Pty Ltd & Ors [2001] WASC 280** όπου στη παράγραφο 21 της τελευταίας εντοπίζεται ότι «Before weighing other factors the court needs to be satisfied that there is an arguable case for an appeal to ensure that the appeal has not been lodged simply to delay execution...». Είναι ωφέλιμο πιστεύω να παρατηρηθεί εν παρόδω ότι παρά την επανειλημμένη παρουσία της κατάχρησης της δικαστικής διαδικασίας στην κυπριακή τάξη, δεν εντοπίζεται υπόθεση που τα Δικαστήρια μας να έχουν πραγματευτεί ουσιαστικά τα γνωστά διατάγματα *Grepe v Loam*, ως μετεξελίχθηκαν σε restraint orders. Εντοπίζεται ενδεικτικά στη **Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου v. KOUMIDES PRODUCTIONS LTD κ.α., Αρ. Αγωγής: 3914/15, 3/9/2015** με αναφορά στο **Halsbury's Laws of England, 5^η έκδοση, παρ. 52, σελ. 46** μία γενική μόνο νύξη ότι «Certain acts of

a lesser nature may also constitute an abuse of the process as, for instance, initiating or carrying on proceedings which are wanting in bona fides or which are frivolous, vexatious or oppressive. In such cases the court has extensive alternative powers to prevent an abuse of its process ... by making a civil restraint order.» (βλ. και την αναφορά στην **Παπακόκκινου κ.α. v. ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΛΤΔ κ.α., Αρ. Αγωγής: 332/20, 30/9/2021**). Αυτά τα διατάγματα έλκουν την προέλευση τους από τη **Grepe v Loam (1887) 37 Ch D 168**. Ο Lindley L.J. έχοντας κρίνει (συμφωνούντος του Lopes L.J.) την αίτηση που ήχθη ενώπιον του ως «wholly unfounded» και δεδομένου του ότι είχαν καταχωρηθεί από τον αιτητή προηγούμενες αιτήσεις με τον ίδιο σκοπό έκδωσε διάταγμα που όριζε· «That the said Applicants or any of them be not allowed to make any further applications in these actions or either of them to this Court or to the Court below without the leave of this Court being first obtained. And if notice of any such application shall be given without such leave being obtained, the Respondents shall not be required to appear upon such application, and it shall be dismissed without being heard.» Η εν λόγω υπόθεση έχει τα χαρακτηριστικά που ανέφερε ο LORD CROSS OF CHELSEA στη **Norwich Pharmacal Co v Customs and Excise Commissioners [1974] AC 133; [1973] 2 All ER 943; [1973] 3 WLR 164; [1973] FSR 365; [1974] RPC 101** για την καταγραφή των υποθέσεων του Chancery της τότε εποχής· «often take the form of brief notes, which may have been useful to those for whose benefit they were published but mean very little to the modern reader.» Η αρχή της **Grepe** (ανωτέρω) έχει πλέον καθιερωθεί σε αρκετές δικαιοδοσίες (όπως λ.χ. και της Ινδίας (βλ. **Uma Shankar Pandey President of Was v Uoi & Anr - Contcas (CRL) 17/2008 [2013] INDLHC 4989**), ευρεία δε ανάλυση της υπόθεσης εντοπίζεται στη **Bhamjee v Forsdick & Ors (No 2) [2003] EWCA Civ 1113** και συνεπώς οι αρχές της είναι γνωστές και στο σύγχρονο δίκαιο. Στην Κύπρο τα εν λόγω διατάγματα θα μπορούσαν να εκδοθούν στη βάση του άρθρου 29(1)(γ) του Ν.14/1960. Χαρακτηριστική περίπτωση αιτιολογούσα την έκδοση τους ενδεχομένως να ήταν τα γεγονότα στη **LOUKOS**

TRADING CO LTD κ.α. v. ΡΕΙΝΜΠΟΥ ΠΛΗΤΣΙΗΓΚ ΚΑΙ ΝΤΑΙΓΚ ΚΟ. ΛΤΔ (2000) 1 ΑΑΔ 1014 όπου ο αιτητής καταχώρησε αίτηση τρις για τον ίδιο σκοπό χωρίς κάποιον αποχρώντα λόγο, στην **Perihan Mustafa Korkut ή Eyiam Perihan v. Απόστολου Γεωργίου διά του πληρεξουσίου αντιπροσώπου του Χαράλαμπου Χ. Ζόππου (Αρ. 2) (2007) 1 ΑΑΔ 1333** όπου καταχωρήθηκε τρις η ίδια ουσιαστικά αίτηση και ένορκη δήλωση πλην όμως κάθε φορά άλλαζε το νομοθέτημα του οποίου ζητείτο η ερμηνεία, ή στην **Ευριπίδη Ρουμπά, Ειδοποίηση Πτώχευσης Αρ. 107/12, 27/2/2013** όπου καταχωρήθηκε τρις αίτηση με την οποία σκοπεύτο ο παραμερισμός της ειδοποίησης πτώχευσης. Στην Αγγλία η δυνατότητα έκδοσης των υπόψη διαταγμάτων έχει πλέον ρυθμιστεί στην πολιτική δικονομία (βλ. **Halsbury's Laws of England/Civil Procedure (Volume 11 (2015)), παρ. 503 και 523**). Η εισαγωγή των νέων ΘΠΔ και ειδικότερα ο **Κανονισμός 3.2** (ως εντοπίζεται στους προτεινόμενους) που δίδει ρητά την εξουσία στο Δικαστήριο να εκδίδει αυτεπάγγελτα διατάγματα που γενικώς έχει δικαιοδοσία να εκδώσει, ο οποίος αναπαραγάγει τα λαμβανόμενα στο CPR 3.3 και τις υποπαραγράφους αυτού (βλ. σχετικά και **Halsbury's** (ανωτέρω), **παρ. 509**), ευελπιστώ να διευκολύνει την έκδοση των restraint orders και στην Κύπρο στις κατάλληλες περιπτώσεις.

Όλες οι προειρημένες αρχές αν και με κάποιες επουσιώδεις παρεκκλίσεις είναι γενικώς θεμελιωμένες στη νομική τάξη. Επ' αυτών της αναστολής το Ανώτατο Δικαστήριο στη **DEMETRIADES GROUP OF COMPANIES LIMITED** (ανωτέρω) αναγνώρισε ότι «παγιώθηκαν μέσα από διαχρονικά ευθυγραμμισμένη γραμμή της νομολογίας» και ότι είναι «πασίγνωστες». Δηλαδή η θεωρία γύρω από την αναστολή εκτέλεσης μίας πρωτόδικης απόφασης στη βάση της Δ.35 Θ18 είναι εν πολλοίς αποκρυσταλλωμένη. Σημειώνεται όμως ότι η μετάβαση από την θεωρία στη πράξη είναι η *διατράνωση* της ίδιας της θεωρίας (βλ. κατ' αναλογία την ομιλία του κ. **Στ. Ναθαναήλ Π.Ε.Δ.** (ως ήτο τότε) με τίτλο «**Αξιολόγηση και Αιτιολόγηση στις Δικαστικές Αποφάσεις με ιδιαίτερη αναφορά στο Κοινοδίκαιο**», ημερ. **17.10.2007**). Κατ' επέκταση η δικανική κρίση επί της αίτησης για την αναστολή ή

μη εξαρτάται από τα γεγονότα εκάστης υπόθεσης (βλ. ενδεικτικά **Vassiliko Cement** (ανωτέρω), **VOUROS HEALTHCARE LTD, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 207/2015**), **TEMPEST BAY SHIPPING (1978) 1 CLR 367** (ανωτέρω) και **ABP Holdings Ltd και Άλλοι v. Ανδρέα Κιταλίδη και Άλλων (Αρ.1) (1994) 1 AAD 287**). Έχει επίσης λεχθεί ότι «το κατά πόσον η αναστολή είναι δυνατή συναρτάται κατά περίπτωση με το αντικείμενό της» (βλ. **Δημητρούδης Μιχάλης v. Ανδρέα Νίκου Λουγκρίδη (2011) 1 AAD 687**). Το ίδιο μαρτυρεί και αλλοδαπή νομολογία. Στη **Chow Chun Tin v Chow So Ngor [2010] HKCFI 2185** αναφέρθηκε ότι το Δικαστήριο καλείται πρωτίστως να λάβει υπόψη τη φύση της εφεσιβληθείσας απόφασης («the court must of course first have regard to the nature of the order that is the subject matter of the appeal»). Ως εύστοχα αναγράφεται από το Court of Appeal της Βορείου Ιρλανδίας στην **Convery v The Irish News Ltd [2007] NICA 40** «previous indications as to how that discretion has been exercised are instructive but not prescriptive and each case will depend on its own unique circumstances». Παρεπόμενα οι γνωστές αρχές του δικαίου μας πρέπει να αξιολογούνται έχοντας πάντοτε υπόψη τις ιδιαιτερότητες της κάθε υπόθεσης (δηλαδή την φύση της απόφασης της οποίας ζητείται η αναστολή εκτέλεσης, ως και το σύνολο των γεγονότων που την περιβάλλουν) που υποστήλωσαν την εκάστοτε συλλογιστική (*rationale*) του Δικαστηρίου.

Κατά ένα γενικευμένο τρόπο και στο βαθμό του επιτρεπτού δίδονται τα δύο ακόλουθα παραδείγματα. Όταν η απόφαση της οποίας ζητείται η αναστολή διατάσσει τον εναγόμενο να καταβάλει ένα ποσό, ο εναγόμενος καθίσταται δηλαδή ως εξ αποφάσεως χρεώστης, οι περιστάσεις που ενδεχομένως να αιτιολογούν την αναστολή περιλαμβάνουν (όχι εξαντλητικά σαφώς) την αδυναμία του επιτυχόντος ενάγοντος να επιστρέψει το εξ' αποφάσεως χρέος στον εναγόμενο άμα η πρωτόδικη απόφαση ανατραπεί κατ' έφεση. (βλ. ενδεικτικά **VOUROS HEALTHCARE LTD, (ανωτέρω), Χ'Ιωάννου v. Gordian Holdings Limited, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 273/2019, 8/9/2020, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ κ.α. v. ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 255/2014, 22/12/2016,**

ECLI:CY:DOD:2019:3, TIMINNHΣ κ.α. v. ΣΙΑΘΑ, Έφεση Αρ. 4/2017, 28/2/2019). Μάλιστα το αποδεικτικό βάρος -διαχωριζομένου του νομικού βάρους- της απόδειξης της οικονομικής κατάστασης του ενάγοντα/εφεσίβλητου εναποτίθεται στον ίδιο αφού βρίσκεται σε καλύτερη θέση να την γνωρίζει (βλ. **Gordian Holdings Limited** (ανωτέρω)). Η πιο πάνω προσέγγιση ως προς τις περιστάσεις που απαιτούνται σ' αυτού του είδους τις υποθέσεις καθρεπτίζεται σε αγγλικές αυθεντίες εκδικασθείσες προ εκατονταετίας. Στη **Barker v. Lavery (1885) 14 QBD 769** τα έξοδα της πρωτόδικης διαδικασίας επιδικάσθηκαν υπέρ του ενάγοντος και επειδή δεν παρουσιάστηκε μαρτυρία που να εδεικνυε ότι άμα επιτύχει η έφεση κατά της παραπάνω απόφασης ο ενάγοντας θα αδυνατούσε να επιστρέψει το ποσό στον εναγόμενο/εφεσεύοντα το Δικαστήριο δε διέταξε την αναστολή. Στην **Atkins v. Great Western Railway (1886) 2 TLR 4000**, αφορώσα επίσης εξ αποφάσεως χρέος, σημειώνεται σχετικά ότι κατά γενικό κανόνα η αναστολή θα διαταχθεί εφόσον δεν υφίσταται λογική πιθανότητα (no reasonable probability) να επιστραφεί το ποσό άμα επιτύχει η έφεση. Σχετική και η **Annot Lyle** (ανωτέρω). Βλ όμως και τη **LINOTYPE-HELL FINANCE LTD v BAKER (1992) 4 All E.R. 887** που φαίνεται να άμβλυνε την αυστηρή προσέγγιση της παλαιότερης νομολογίας. Από την άλλη, στις περιπτώσεις προστακτικών διαταγμάτων -τα απαγορευτικά εξ ορισμού αποκλείονται αφού δεν επιβάλλουν θετική υποχρέωση- βαρύνων παράγοντας ενδέχεται να είναι ότι η έφεση θα καταστεί εκ της φύσης της εφεσιβληθείσας απόφασης γράμμα κενό. Στη **Chow Chun Tin v Chow So Ngor** (ανωτέρω) γίνεται παραπομπή στην απόφαση του Αρχιδικαστή Ma J στη **Star Play Development Ltd v Bess Fashions Management Co. Ltd, HCA 4726/2001** στην οποία (ο Αρχιδικαστής), αν και ανέφερε ότι γενικώς ανεξάρτητα της φύσης της εφεσιβαλλόμενης απόφασης κάποια μαρτυρία πρέπει να δοθεί ότι η απόφαση στην έφεση θα καταστεί χωρίς αντικείμενο, υπόμνησε *«In determining the question whether or not an appeal would be rendered nugatory, the court must of course first have regard to the nature of the order that is the subject matter of the appeal. If the order appealed against is a money judgment, the court will require evidence as to why the levying of execution will*

result in the appeal being rendered nugatory, such as, for example, an appreciable risk that the respondent to the appeal would not be able to repay in the event of a successful appeal. Sometimes, though, the nature of the order will by itself almost be determinative of the question. Where the relevant order is, for example, an injunction (and particularly so if it is a mandatory injunction), it may well be that, without a stay, an appeal would be rendered nugatory in the event of a successful appeal.». Ενδεικτική παραπομπή μπορεί να γίνει και στην **International Shipping Bureau (USA) Inc v. Φούρναρη κ.α., Αρ. Αγωγής: 2072/2014, 31/7/2018** όπου το Δικαστήριο δε δέχθηκε να αναστείλει την εκτέλεση του διατάγματος εκποίησης κινητών στην απουσία κατάδειξης της αφερεγγυότητας των εναγόντων (εξ αποφάσεως πιστωτών), καίτοι σημείωσε «Διαφορετικά ασφαλώς θα αντιμετωπιζόταν το ζήτημα αν η φύση του διατάγματος ήταν διαπλαστικού χαρακτήρα και υποχρέωνε την ενάγουσα σε μια πράξη ή παράλειψη, η οποία θα έφερνε άμεσα έννομα αποτελέσματα. Τέτοια περίπτωση θα ήταν π.χ. η επιστροφή κινητού πράγματος, η εκκένωση υποστατικού με σκοπό την κατεδάφιση του ή την αναστολή λειτουργιών μιας εμπορικής επιχείρησης. Σε τέτοιες περιπτώσεις ίσως να δικαιολογείτο υπό ορισμένες προϋποθέσεις η αναστολή εκτέλεσης για τον λόγο ότι αν εκτελείτο η απόφαση (π.χ. αποβολή από υποστατικό και κατεδάφιση του) τότε η έφεση θα έχανε την σημασία και την αξία της...». Στη **Siglin** (ανωτέρω) επίσης αποφασίστηκε ότι υφίσταντο εξαιρετικές περιστάσεις αφού η εναγόμενη ζούσε από το 1979 στο επίδικο ακίνητο, ήταν κατά την έκδοση της απόφασης 79 ετών και, άμα εκτελείτο η απόφαση, και συνεπώς πωλείτο το ακίνητο, θα ήταν -ως κρίθηκε- αδύνατο γι' αυτή να το ανακτήσει. Και πάλιν όμως κάθε υπόθεση εξαρτάται με τα περιστατικά της. Στη **ΛΟΪΖΟΥ v. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ κ.α., ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΕΣΗ ΑΡ. 29/2019, 23/10/2019** θεωρήθηκε ορθό να ανασταλεί η εκτέλεση της πρωτόδικης απόφασης επειδή σε αντίθετη περίπτωση η κατεδάφιση του επίδικου ακινήτου και η ανοικοδόμησή του, εάν επιτύγχανε η έφεση, έστω και με έξοδα των εφεσειουσών, θα προκαλούσε ταλαιπωρία και δυσχέρεια σ' όλους τους εμπλεκομένους. Δεν υπήρχε

εύρημα ότι άμα επιτύγχανε η έφεση αυτή θα καθίστατο χωρίς αντικείμενο, αλλά η δυσχέρεια και ταλαιπωρία επέτρεψαν την αναστολή της εκτέλεσης.

Σε συνέχεια των πιο πάνω είναι επάναγκες να καθοριστεί ποια είναι η προσέγγιση της νομολογίας για την αναστολή της εκτέλεσης των διαταγμάτων αποκάλυψης Norwich Pharmacal (εφεξής *διατάγματα αποκάλυψης*) και παρά το κίνδυνο επανάληψης παρατίθενται εκτενή αποσπάσματα των σχετικών υποθέσεων για να γίνει αντιληπτό επακριβώς τι αποφασίστηκε σ' αυτές. Στην **Penderhil** το πρωτόδικο Δικαστήριο εξέδωσε με την απόφαση του ημερ. 15.7.2011 διατάγματα αποκάλυψης. Τα γεγονότα που οδήγησαν στην έκδοση του συνίστανται, ως καταγράφονται στην απόφαση του Εφετείου, στο ότι ο ενάγοντας «ισχυρίζεται τη διάπραξη διαφόρων αδικοπραξιών εναντίον του, ιδιαίτερα από τον εναγόμενο 7 Παναγιώτη [XXXX], καθώς και άλλες καταδολιευτικές ενέργειες λόγω διαδοχικών μεταβιβάσεων όλης της ακινήτου περιουσίας του σε νομικά πρόσωπα από την Ελλάδα, δηλαδή τους εναγομένους 8 και 9 με σκοπό να παρεμποδίσει την ικανοποίηση απόφασης που εκδόθηκε εναντίον του από ελληνικό δικαστήριο. Η Κυπριακή εταιρεία εναγόμενη 1 Penderhil Holdings Limited είναι, σύμφωνα με τον εφεσίβλητο/ενάγοντα, ο μοναδικός μέτοχος των εναγομένων 9 Salix Ακινήτων Α.Ε». Η απόφαση ημερ. 15.7.2011 εφεσιβλήθηκε και παράλληλα καταχωρήθηκε αίτηση, στο Επαρχιακό Δικαστήριο (**PENDERHILL HOLDINGS LIMITED, εκ Λεμεσού, Αρ. Αγωγής: 2047/2011**), με σκοπό την αναστολή της εκτέλεσης του διατάγματος αποκάλυψης. Η θέση των εναγομένων προς υποστήριξη της αναστολής ήταν, ως αποτυπώνεται στο κείμενο της απόφασης στη ρηθείσα υπόθεση, ότι «σε περίπτωση που δεν εκδοθεί το αιτούμενο διάταγμα και οι εναγόμενοι αποκαλύψουν τα εν λόγω στοιχεία με βάση το διάταγμα του Δικαστηρίου ημερ. 15.7.2011 τότε η έφεση θα καταστεί άνευ αντικειμένου και οι ίδιοι θα υποστούν ανεπανόρθωτη βλάβη...» και «αν τα έγγραφα που αποκαλυφθούν και μετά πετύχει η έφεση θα υπάρχει αποτυχία του νομικού συστήματος να προστατέψει το άτομο του οποίου οι εμπιστευτικές πληροφορίες αποκαλύφθηκαν». Ο ενάγοντας ενιστάμενος εισηγήθηκε την απόρριψη της αίτησης και οι σχετικοί λόγοι επ' αυτού συνοψίζονται (α) στην ύπαρξη κακοπιστίας και πως ο

αιτητής εμφορείται από αλλότρια κίνητρα στοχεύοντας την παρακώλυση της διαδικασίας, (β) στην ύπαρξη πενιχρών πιθανοτήτων επιτυχίας της έφεσης, (γ) στην απουσία βλάβης και ζημίας στους αιτητές από την αποκάλυψη των πληροφοριών σύμφωνα με το διάταγμα αποκάλυψης, (δ) στην απουσία εξαιρετικών λόγων και συνεπώς τυχόν έγκριση της αίτησης θα αποστερούσε τους καθ'ών η αίτηση, χωρίς ουσιαστικό λόγο, από τον καρπό της επιτυχίας τους στην πρωτόδικη απόφαση, οι προϋποθέσεις της οποίας είχαν ήδη κριθεί, στη βάση των παραμέτρων που ετέθησαν από αμφότερες πλευρές ενώπιον του Δικαστηρίου. Το πρωτόδικο Δικαστήριο για να καταλήξει με την απόφαση του ημερ. 23.08.2011 στην απόρριψη της αίτησης και των θέσεων του αιτητή ως λέγονται ανωτέρω τονίζει ότι (α) δεν εντοπίζεται «ουσιαστική[...] βλάβη[...] ή άλλ[α] δεδομέν[α] που να στοιχειοθετούν ειδικές περιστάσεις ...», (β) «όλες οι περιστάσεις που εκτίθενται είναι περιστάσεις που ετέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου κατά την άσκηση της διακριτικής του ευχέρειας στην αίτηση ημερ. 10.5.2011 και οι αντίστοιχοι ισχυρισμοί αξιολογήθηκαν ακριβώς στα ειδικά πλαίσια του άρθρου 32 του Ν. 14/60 και στις ειδικές αρχές που αφορούν διατάγματα Norwich και ή άλλα συναφή διατάγματα», (γ) οι θέσεις των αιτητών «δεν συνιστούν [...] κάτι περισσότερο από απλές ανησυχίες και δεν έχουν αρθεί στο ύψος της έννοιας των ειδικών περιστάσεων που ορίζει η νομολογία», (δ) οι υποθέσεις **X. V. Morgan Grampian [1991] 1 A.C. 1, Megaleasing U.K. Ltd, and others v. Vincent Barrett and others [1991] 1 Irish Reports 219** διαχωρίζονται καθότι σ' αυτές υφίσταντο «ειδικές περιστάσεις» που οδήγησαν στην έγκριση αιτημάτων αναστολής και (ε) αν ανατραπεί η απόφαση του Δικαστηρίου ημερ. 15.7.2011 ενδεχόμενα να μην δίνεται ευκαιρία στον Ενάγοντα να χρησιμοποιήσει διαδικαστικά τα αποκαλυφθέντα στοιχεία. Τα ως άνω επιχειρήματα εκατέρας πλευράς προωθήθηκαν στο Ανώτατο Δικαστήριο (βλ. **Penderhil Holdings Limited και Άλλοι v. Ιωάννη Κλουκινά και Άλλων (2011) 1 ΑΑΔ 1921**). Το Ανώτατο Δικαστήριο κατά την διαμόρφωση της κρίσης του, μεταξύ άλλων, ισοστάθμισε την ανάγκη ο επιτυχών διάδικος να μην στερείται, χωρίς ουσιαστικό λόγο, του καρπού της επιτυχίας του, αφενός, και, αφετέρου, τη διαφύλαξη του ένδικου μέσου της

έφεσης, το οποίο ασκείται δικαιωματικά και δεν πρέπει να αποστερείται της αποτελεσματικότητας του, και κατέληξε να διαφοροποιηθεί από την πρωτόδικη απόφαση ως συνταυτιζόταν με τις θέσεις της καθ' ης η αίτηση. Τούτο διότι, αφού αναγνώρισε ότι τα γεγονότα της κάθε υπόθεσης παίζουν ουσιαστικό ρόλο ως προς την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου, έκρινε, για τα ενώπιον του γεγονότα, ότι η έγκριση απλώς θα προκαλέσει κάποιου βαθμού καθυστέρηση στην εξασφάλιση των πληροφοριών και εγγράφων που οι αιτητές/εναγόμενοι διατάχθηκαν να δώσουν στον εφεσίβλητο για σκοπούς εντοπισμού όλων των αδικοπραγήσαντων για προώθηση της αγωγής του στην Κύπρο και την Ελλάδα. Ενώ, στην περίπτωση απόρριψης της αίτησης και συνεπώς με την αποκάλυψη των στοιχείων από τους αιτητές (διότι άλλως θα εβρίσκοντο σε παρακοή), τυχόν επιτυχία των εφέσεων τους θα είναι άνευ αντικειμένου. Για να καταλήξει στα παραπάνω, το Ανώτατο έλαβε υπόψη και τις αποφάσεις στις οποίες παραπέμφθηκε που αφορούν ειδικά περιπτώσεις διαταγμάτων τύπου Norwich Pharmacal.

Στην **OJSC BANK OF MOSCOW v. ONEWORLD LIMITED, Αρ. Αγωγής: 6029/2012, 12/3/2015** καταχωρήθηκε αίτηση σκοπούμενη την αναστολή εκτέλεσης διατάγματος αποκάλυψης. Οι εκεί εναγόμενοι υποστήριξαν ότι (α) «η έφεση είναι «*ουσιαστική*» με πολύ καλές πιθανότητες επιτυχίας [και ότι σ]ε περίπτωση που [...] συμμορφωθούν και αποκαλύψουν τα αιτούμενα στοιχεία, θα δημιουργηθούν μη ανατρέψιμες καταστάσεις. Το αποτέλεσμα της έφεσης θα είναι εντελώς «*θεωρητικό*» και «*ακαδημαϊκό*».» και (β) με την αποκάλυψη παραβιάζονται Συνταγματικά δικαιώματα που αφορούν «*το απόρρητο και τρίτους*», θέση την οποία είχαν προβάλει και σε μεγάλη έκταση στην ένσταση που καταχώρησαν στα πλαίσια της κυρίως αίτησης.». Στον αντίποδα, οι ενάγοντες προώθησαν ως λόγους ένστασης, σχεδόν ταυτόσημους με αυτούς των αιτητών στην **Penderhil**, δηλαδή ότι (α) δεν υπάρχουν εξαιρετικοί ή επαρκείς λόγοι που να δικαιολογούν την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης, (β) η αίτηση αναστολής είναι καταχρηστική και αποσκοπεί στο να καταστήσει το διάταγμα «*αναποτελεσματικό*», (γ) τα θέματα που εγείρονται στην Αίτηση έχουν ήδη εξεταστεί και απορριφθεί από το Δικαστήριο στα πλαίσια της

κυρίως αίτησης, (δ) το Δικαστήριο έχει ήδη αποφασίσει ότι τα διατάγματα θα έπρεπε να αποκαλυφθούν στο συγκεκριμένο στάδιο καθότι θα ήταν δύσκολο να απονεμηθεί δικαιοσύνη σε μεταγενέστερο στάδιο, (ε) αν οι πληροφορίες αποκαλυφθούν σε 3-4 χρόνια μετά την εκδίκαση της έφεσης θα προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημιά στους ενάγοντες διότι δεν θα μπορέσουν να εντοπίσουν και να εξασφαλίσουν τη διατήρηση των τεραστίων χρηματικών ποσών που υπεξαιρέθηκαν, ενώ, οι Αιτητές-εναγόμενοι ουδεμία ζημιά ή βλάβη θα υποστούν σε περίπτωση που αναγκαστούν να συμμορφωθούν με την απόφαση, καθότι οι ενάγοντες υποχρεούνται να αποζημιώσουν τους εναγομένους για οποιαδήποτε ζημιά υποστούν οι τελευταίοι, λόγω της συμμόρφωσης τους με το επίδικο διάταγμα. Το Επαρχιακό Δικαστήριο επανέλαβε την πάγια αρχή που εκφράστηκε στη Dorami περί ύπαρξης εξαιρετικών περιστάσεων και αναγνώρισε σχετικώς το ενδεχόμενο ότι εάν δεν εδίδετο η αναστολή η πιθανή επιτυχία στην έφεση θα καθίστατο χωρίς αντικείμενο. Εντούτοις έκρινε ενόψει της καθυστέρησης που παρατηρήθηκε στην ολοκλήρωση της εκδίκασης της ενδιάμεσης απόφασης για την οποία συνέτειναν και οι αρκετές αναβολές της υπόθεσης ότι η περαιτέρω καθυστέρηση στη λήψη των πληροφοριών θα έθετε τον «εντοπισμό των τεραστίων κεφαλαίων που έχουν αποσπαστεί από την τράπεζα δύσκολο και ή αδύνατο.». Τούτου δοθέντος και ένεκα του ότι οι πληροφορίες που διατάχθηκαν να αποκαλυφθούν αφορούσαν άμεσα του αιτητές και όχι κάποιο τρίτο πρόσωπο, εύρημα που θεωρήθηκε ότι διαχώριζε την απόφαση του Ανωτάτου στην **Penderhil**, οδήγησε το Δικαστήριο στην απόρριψη της αίτησης. Ακολούθως η αίτηση για αναστολή ήχθη στο Ανωτάτου Δικαστηρίου (βλ. **ONEWORLD LIMITED v. OJSC BANK OF MOSCOW, Πολιτική Έφεση Αρ. Ε32/15, 2/2/2016**). Η εκατέρωθεν επιχειρηματολογία ήταν ουσιαστικά η ίδια με αυτήν της διαδικασίας ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου. Το Ανώτατο Δικαστήριο συνοψίζοντας αναφέρει για το ενώπιον του πλαίσιο γεγονότων «Το πρωτόδικο Δικαστήριο εξέδωσε Διάταγμα τύπου Norwich Pharmacal εναντίον των Εναγομένων με το οποίο διατάσσοντο όπως εντός καθορισμένου χρόνου προβούν σε ένορκη αποκάλυψη όλων των εγγράφων που είχαν στην κατοχή ή εξουσία τους και παραδώσουν αντίγραφα στους δικηγόρους

των Εναγόντων για σκοπούς εντοπισμού όλων των αδικοπραγησάντων και περιουσίας που είχε δολίως μεταβιβαστεί και αποξενωθεί ώστε να προωθηθούν αγωγές στην Κύπρο και Ελλάδα για επανάκτηση της.». Επί της ουσίας της αίτησης απέκλινε από την πρωτόδικη απόφαση, διότι εκρίθη ότι τα γεγονότα της παρούσας, ως πιο πάνω αναφέρονται, «προσομοιάζαν σε αρκετά μεγάλο βαθμό» με αυτά της **Penderhil** και κατ' επέκταση, σε σύμπτωση με την **Penderhil**, με την έγκριση θα προκαλείτο κάποιου βαθμού καθυστέρηση στους καθ' ων η Αίτηση, αλλά σε αντίθετη περίπτωση, τυχόν επιτυχία της έφεσης, θα είχε καταστήσει την τελευταία άνευ αντικειμένου. Το Ανώτατο Δικαστήριο υιοθέτησε το ακόλουθο απόσπασμα από τη **Megaleasing UK Ltd and others v. Vincent Barrett and others (1992) 1 IR 219**: *"If the order stands without any stay of execution, then the compliance by the defendants with its provisions will end that case as a reality. Any further proceedings in it by way of appeal or otherwise will be a moot as the determination of the notice of motion in favour of the plaintiffs determines the action. On the other hand, it is said that there is urgency in the compliance with the order because of the need to pursue the defendants and, perhaps others, so as to recover the money. Such an argument presupposes success on all fronts for the plaintiffs. Granting a stay of execution on the order of the High Court does no more than allow for the possibility of the appeal being successful on the procedural issue. I am quite satisfied that the interests of justice demand that such a stay should be granted and I would order accordingly."*

ΣΤΙΣ **ΛΙΖΑ ΛΟΥΚΑΙΔΟΥ-ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ v. ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ κ.α., Πολιτική Έφεση Αρ. 251/2014, 19/2/2016** και **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΧΡΥΣΟΧΟΥ v. ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΛΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ, Έφεση Αρ. 7/2017, 10/10/2017** το Ανώτατο Δικαστήριο διαχώρισε την **Penderhil** -και δεν μετέβαλε τα σ' αυτήν αποφασισθέντα- ένεκα του ότι οι καθ' ων η Αίτηση είχαν νόμιμο δικαίωμα να γνωρίζουν τις πληροφορίες που οι αιτητές διατάχθηκαν να αποκαλύψουν, στη μεν πρώτη βάση του συνεταιρισμού που είχε δημιουργηθεί (βλ. σχετικά και τη **ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ SOLTERRA**

DEVELOPERS & CONSTRUCTIONS LTD v. ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ SOLTERRA DEVELOPERS & CONSTRUCTIONS LTD, Αίτηση Αρ.: 80/2015, 24/3/2016), στη δε δεύτερη βάσει της ρητής πρόνοιας της νομοθεσίας (άρθρο 14Α του περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Στοιχείων Νόμου), ενώ, ως ήδη ελέχθη, στην **Penderhil** η αποκάλυψη διατάχθηκε κατόπιν άσκησης διακριτικής ευχέρειας του Δικαστηρίου στη βάση των αρχών της νομολογίας που αφορά τα Norwich Pharmacal, και συνεπώς σε καμία περίπτωση *δικαιωματικά*. Στην πρόσφατη **Jofa Ltd and another v Benherst Finance Ltd and another [2020] 1 All ER 849** επιβεβαιώθηκε ότι ο αιτών το διάταγμα δεν έχει εκ του νόμου προσδοκία αποκάλυψης, μήτε ο καθ' ου εκ του νόμου υποχρέωση (legal duty) αποκάλυψης, αλλά, αντιθέτως, η αποκάλυψη συναρτάται με την κρίση του Δικαστηρίου.

Παρεμπιπτόντως η υπόθεση **Shaw** (ανωτέρω) -που απαντάται σε αποφάσεις πρωτόδικων Δικαστηρίων που πραγματεύονται την αναστολή εκτέλεσης διαταγμάτων αποκάλυψης- αν και αφορά την ένορκη παροχή πληροφοριών (inquiries) δεν προσφέρει κατά την άποψη μου κάποια *ειδική* καθοδήγηση στο Δικαστήριο για την αναστολή των εν λόγω διαταγμάτων. Το Δικαστήριο σε κανένα σημείο της απόφασης του στη Shaw φαίνεται να εξέτασε, - συγκεκριμένα, για να κρίνει κατά πόσο υφίστατο ή όχι,- την πιθανότητα όπως με την απόρριψη της αναστολής η έφεση που καταχωρήθηκε κατά της πρωτόδικης απόφασης θα καταστεί χωρίς αντικείμενο. Ως άλλωστε σημειώθηκε σε παραπάνω σημείο, σ' αυτήν την υπόθεση εφαρμόστηκε σύμφωνα με το Annual Practice του 1956 ο κανόνας της Annot Lyle.

Στην **Oneworld** (ανωτέρω) διασαφηνίζεται ότι «...στις περιπτώσεις που η αναστολή αφορά Διάταγμα τύπου Norwich Pharmacal εφαρμόζονται οι ίδιες νομικές αρχές όπως και στις άλλες περιπτώσεις διαφορετικής φύσεως Διαταγμάτων.». Ομοίως στην **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΧΡΥΣΟΧΟΥ v. ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΛΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ, Έφεση Αρ. 7/2017, 10/10/2017** εντοπίζεται «η **Penderhil** [...] δεν αποστασιοποιήθηκε από τις πάγιες νομολογιακές αρχές επί του θέματος». Αυτές οι πάγιες νομολογιακές αρχές που λέχθηκε στις πιο πάνω ότι εφάρμοσε το Ανώτατο και στις περιπτώσεις των διαταγμάτων αποκάλυψης απαιτούν (εάν μπορούσαμε να τις συνοψίσουμε) για την

θετική έκβαση της αίτησης (α) την ύπαρξη κάποιων περιστάσεων (ήθελε χαρακτηριστεί ως εξαιρετικές, ανεπανόρθωτη βλάβη ή solid grounds) και (β) η αδικία που θα προκληθεί από τη μη αναστολή να είναι μεγαλύτερη απ' αυτή που θα προκληθεί με την αναστολή. Παρατηρείται στην **Penderhil** ότι δεν έγινε ρητή αναφορά σε τέτοιες περιστάσεις, πόσο μάλλον προσπάθεια προσδιορισμού τους, αλλά το Ανώτατο Δικαστήριο αρκέστηκε απλώς να ισοζυγίσει την ζημία που θα επερχόταν στον κάθε διάδικο από την απόφασή του. Είναι ένα εμφανές ενδεχόμενο η εκτέλεση του διατάγματος αποκάλυψης να θέσει την έφεση χωρίς αντικείμενο, αφού οι πληροφορίες θα έχουν ήδη αποκαλυφθεί στον ενάγοντα και ενδεχομένως να έχουν αξιοποιηθεί απ' αυτόν μέχρις ότου να εκδοθεί η απόφαση του Εφετείου. Ενδέχεται δε να βρεθεί ο Εναγόμενος προ τετελεσμένων ενεργειών διενεργηθεισών από τον Ενάγοντα χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που το Εφετείο έκρινε -εκ των υστέρων- ότι παρανόμως κρατούνται από τον ενάγοντα, θέτοντας, έτσι, σε αχρηστία την απόφαση του Εφετείου. Ακόμα και εάν διαταχθεί η καταστροφή της ένορκης δήλωσης αποκάλυψης τα στοιχεία που αποκαλύφθηκαν θα παραμείνουν στη γνώση του ενάγοντος-εφεσίβλητου με ότι αυτό μπορεί πρακτικά να συνεπάγεται. Στη **Chumachenko Alisa κ.α. v. Bestlink Consultants Limited κ.α., Αρ. Αγωγής: 6398/2012, 24/10/2013** το Επαρχιακό Δικαστήριο αναγνωρίζει με αναφορά στις αγγλικές αποφάσεις που δόθηκε η αναστολή «ξεκάθαρα ότι περιπτώσεις διαταγμάτων τύπου Norwich Pharmacal είναι χαρακτηριστικές περιπτώσεις όπου εγκρίνεται αναστολή, καθότι χωρίς αναστολή η έφεση θα καθίστατο θεωρητική και ακαδημαϊκή άσκηση, χωρίς καμία απολύτως σημασία». Στην **PJSC T Plus v. ΘΕΟΧΑΡΟΥΣ κ.α., Αρ. Αγωγής: 1522/19, 20/7/2021** το Δικαστήριο έκρινε ομοίως ότι «Σε περίπτωση όπου η αναστολή δεν εγκριθεί και η Εναγόμενη αρ. 1 προβεί, ως οφείλει, στην ένορκη αποκάλυψη των πληροφοριών, η Έφεση θα καταστεί άνευ αντικειμένου.». Σαφώς κάποιος εύλογα θα μπορούσε να εισηγηθεί, ενόψει της ανωτέρω θέσης, ότι η εκτέλεση των διαταγμάτων αποκάλυψης σε κάθε περίπτωση πρέπει να αναστέλλεται, αφού, άλλως, η απόφαση στην έφεση θα μείνει χωρίς αντικείμενο, και ως είδαμε κάποια νομολογία έχει δεχθεί το εν λόγω ενδεχόμενο ως

εξαιρετική περίπτωση. Αυτή η θέση είναι -φρονώ- λανθασμένη διότι η ευχέρεια του Δικαστηρίου δεν εξαντλείται, ως επίσης είδαμε, στην ύπαρξη ή μη εξαιρετικών (ή ομοειδών) περιστάσεων συνηγορούσών για την αναστολή. Το Δικαστήριο θα εξετάσει τον παράγοντα της αδικίας (και βλάβης) που θα προκληθεί στους διαδίκους και τρίτα πρόσωπα (κατά την Hammond και τις συναφείς υποθέσεις). Δηλαδή ακόμα και εάν η απόφαση του Εφετείου είναι πολύ πιθανό να καταστεί χωρίς αντικείμενο, η βλάβη που θα προκληθεί από την απόφαση αναστολής εκτέλεσης δύναται να συνιστά επαρκές αντίβαρο για να μη διαταχθεί η αναστολή. Για παράδειγμα το Επαρχιακό Δικαστήριο στις **AB PCO INVESTMENT LIMITED v. CAT GMBH Consulting Agency Trade & Company (Cyprus) κ.α., Αρ. Αγωγής: 579/15, 3/3/2017** και **AHMAD M DABABOU v. Credit Libanais SAL κ.α., Αρ. Αγωγής: 5204/14, 23/9/2016** βεβαίωσε ότι η «...απόφαση Penderhill δεν εισάγει πάγια αρχή δικαίου ότι σε σχέση με κάθε διάταγμα τύπου Norwich πρέπει να εκδίδεται και διάταγμα αναστολής εκκρεμούσης της έφεσης [...], η Αίτηση θα εξεταστεί στη βάση των αρχών της Δ.35 με βάση τα δικά της γεγονότα και όπως έχει νομολογηθεί μόνο η ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων είναι δυνατό να οδηγήσει ώστε η δεύτερη αρχή να υπερσκελίσει την πρώτη.». Κατά την υπαγωγή αν και αναγνώρισε ότι η έφεση πιθανό να καθίστατο χωρίς αντικείμενο αν δε διατάσσεται η αναστολή και συνεπώς παρείχοντο οι πληροφορίες, έκρινε ότι η βλάβη που θα υποστούν οι ενάγοντες/καθ'ων η Αίτηση σε περίπτωση που αναστέλλεται η εκτέλεση του διατάγματος αποκάλυψης υποσκέλισε την παραπάνω πιθανότητα, και η αίτηση απορρίφθηκε. Το πώς ένα Δικαστήριο θα ασκήσει αυτή τη διακριτική ευχέρεια δεν είναι ορθό -και πραγματικά αδύνατο- να προκαθοριστεί ενεστώτως που κινούμαστε σε ένα θεωρητικό επίπεδο χωρίς ένα σταθερό υπόβαθρο γεγονότων. Αναλογικώς προσαρμοζόμενη σ' αυτό που εδώ συζητείται η αναφορά του Δικαστηρίου στη **Morgan-Grampian (Publishers) Ltd** (ανωτέρω) ότι «It would be *foolish* to attempt to give comprehensive guidance as to how the balancing exercise should be carried out.» είναι απόλυτα σχετική.

Όμως αξίζει να παρατηρηθεί το εξής. Ένας από τους λόγους που σχολιάζεται ότι «τα δικαστήρια πρέπει να είναι πολύ φειδωλά στο να εκδίδουν διατάγματα αποκάλυψης από την μία και από την άλλη να αναστέλλουν την εκτέλεσή τους» είναι η σοβαρή *καθυστέρηση* που ενδέχεται να προκληθεί (βλ. το σχετικό κεφάλαιο στο **«Διατάγματα-Injunctions»**, 2016, Ερωτοκρίτου και Αρτέμη.). Στην **Penderhil** η απόφαση στην έφεση εκδόθηκε μετά παρόδου *τριών ετών* από το διάταγμα αναστολής της εκτέλεσης. Πράγματι η καθυστέρηση και οι εξ αυτής συνέπειες τυγχάνουν συχνά επίκλησης ως αντιστάθμισμα της αναστολής του διατάγματος αποκάλυψης. Κατά την άποψη μου όμως η *in abstracto* επίκληση της καθυστέρησης της εκδίκασης της έφεσης είναι εν μία έννοια επίπλαστος λόγος για την απόρριψη της αίτησης αναστολής. Στη **Θαλασσινός Γρηγόρης v. Δημοκρατίας (Αρ.4) (1990) 3 AAD 3517** ο κος Πικής Δ (τότε) αναφέρει «Κατανοώ πλήρως τις ανησυχίες του Γενικού Εισαγγελέα ως προς τις συνέπειες που μπορεί να προκύψουν σε περίπτωση που η εκδίκαση της έφεσης καθυστερήσει και το αποτέλεσμα είναι ευνοϊκό για τους εφεσεϊόντες. Η θεραπεία έγκειται στη σύντομη εκδίκαση της έφεσης αφού γίνει αίτηση προς τούτο στην ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου και εφόσον κριθεί δικαιολογημένη.». Παρόμοια παρατήρηση περιέχεται επίσης στις **Ευσταθίου v. Δημοκρατίας (1991) 4 AAD 1579** και **Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου διά του προέδρου αυτού v. Κυπριακής Δημοκρατίας (1999) 4 AAD 623**. Το γεγονός ότι οι πιο πάνω αποφάσεις εκδοθήκαν έχοντας υπόψη ότι η έφεση για ανασταλείσα απόφαση που έκδωσε το Διοικητικό Δικαστήριο, ειδικώς, είναι ορθό να περατώνεται τάχιστα λόγω του ότι αιωρείται η νομιμότητα της πράξης της διοίκησης (βλ. **Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου** (ανωτέρω)), δε μειώνει την ανάγκη όπως η έφεση και σ' άλλες κατάλληλες περιπτώσεις περατωθεί εντός του κατάλληλου χρόνου. Μία τέτοια περίπτωση ενδέχεται να συνιστά και το *διάταγμα αποκάλυψης*. Σημειώνεται συναφώς η αγγλική πρακτική που δεικνύει ότι στην κατάλληλη περίπτωση τα Δικαστήρια θα ενεργήσουν με τη δέουσα ταχύτητα. Για παράδειγμα στην **Koo Golden East Mongolia v Bank of Nova Scotia & Ors [2007] EWCA Civ 1443 (19 December 2007)** ασκήθηκε έφεση κατά του

διατάγματος αποκάλυψης που είχε εκδώσει το High Court κατόπιν άδειας που παραχωρήθηκε από τον Buxton LJ, ο οποίος επίσης ανέστειλε την εκτέλεση του υπόψη διατάγματος μέχρις ότου περατωθεί η ασκηθείσα έφεση. Το Εφετείο ακύρωσε την έκδοση του διατάγματος αποκάλυψης. Έμφαση πρέπει να δοθεί στο σύντομο χρονικό διάστημα που απαιτήθηκε για τη διεκπεραίωση της διαδικαστικής διαμάχης (εξαιρουμένης της **[2008] EWHC 1120 (QB)** που αφορούσε αίτηση για wasted costs, εμφανώς μη άμεσα συναρτώμενη με τα ενεστώτως). Η έκδοση του διατάγματος αποκάλυψης έγινε την 10.12.2007, η ακρόαση της έφεσης κατά του διατάγματος αποκάλυψης έγινε την 17.12.2007, το Εφετείο επιφύλαξε την απόφαση του μέχρι και την 19.12.2007 και τελικά προχώρησε με την έκδοση της απορριπτικής απόφασης του την 19.12.2007. Το Εφετείο ενήργησε τάχιστα ως ανωτέρω επειδή το αντικείμενο της έφεσης ήταν επείγον (urgent). Ακόμη, ως ελέχθη, έχει αναγνωριστεί νομολογιακά ότι το Δικαστήριο έχει ευρεία ευχέρεια να θέσει το διάταγμα της αναστολής υπό κατάλληλους όρους. Στη **Wilson v. Church (No. 2)** (ανωτέρω) η οποία αναλύθηκε παραπάνω γράφεται σχετικά «...when the Court makes an order to stay proceedings pending an appeal it will put the Appellants on terms to speed the appeal». Δέουσα η αναφορά επίσης στο ότι αποτελεί συνταγματική επιταγή όπως τα δικαιώματα ενός εκάστου καθορίζονται εντός ευλόγου χρόνου (βλ. άρθρο 30 του Συντάγματος και άρθρο 6 ΕΣΔΑ). Το δικαίωμα στη δίκαιη δίκη κατοχυρώνεται στην Κύπρο βάσει του άρθρου 30 του Συντάγματος και του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), η οποία έχει κυρωθεί με σχετικό νόμο και ενόψει του άρθρου 169(3) του Συντάγματος έχει αυξημένη ισχύ έναντι της ημεδαπής νομοθεσίας (βλ. κατ' αναλογία **Christou v. Christou, 1964 C.L.R. 336, COSTAS ANDREOU KOKKINOS v. THE POLICE (1967) 2 CLR 217, PANAYIOTIS FOKA KANNAS ALIAS POMBAS v. THE POLICE (1968) 2 CLR 29, ISAAC MIZRAHI v. REPUBLIC (COUNCIL OF MINISTERS) (1968) 3 CLR 406, LEFCOS GEORGHIADES v. REPUBLIC (PUBLIC SERVICE COMMISSION) (1969) 3 CLR 396, ALKIVIADES CHRYSANTHOU v. THE POLICE (1970) 2 CLR 95, ADAMOS CHARITONOS**

AND OTHERS v. THE REPUBLIC (1971) 2 CLR 40, PHOTINI POLYCARPOU GEORGHADJI AND ANOTHER v. THE REPUBLIC (1971) 2 CLR 229, KANTARA SHIPPING LIMITED v. REPUBLIC (DIRECTOR OF INLAND REVENUE) (1971) 3 CLR 176, PHOTINI M. PAPADOPOULLOU AND OTHERS v. REPUBLIC (COUNCIL OF MINISTERS AND ANOTHER) (1971) 3 CLR 317, ANDREAS G. HJISAVVA ALIAS KOUTRAS v. THE REPUBLIC (1976) 2 CLR 13, GEORGHIOS HJINICOLAOU v. THE POLICE (1976) 2 CLR 63, KYRIACOS NICOLA KOUPPIS v. THE REPUBLIC (1977) 2 CLR 361, REPUBLIC (MINISTER OF FINANCE AND ANOTHER) v. DEMETRIOS DEMETRIADES (1977) 3 CLR 213, FOURRI & OTHERS v. REPUBLIC (1980) 2 CLR 152, PAPADOPOULLOS v. REPUBLIC (1980) 2 CLR 10, POLICE v. EKDODIKI ETERIA (1982) 2 CLR 63). Ως έχει λεχθεί στη **Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας v. Χαράλαμπου Καψού (2004) 2 ΑΑΔ 127** -και κατ' επανάληψη επιβεβαιωθεί από μεταγενέστερες αποφάσεις- «Το Άρθρο 30.2 είναι ταυτόσημο με το άρθρο 6.1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης. Ως εκ τούτου η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι παράλληλη και παρόμοια με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στην υπόθεση **Γαβριηλίδη** (πιο πάνω) αναφέρεται ότι «Η επί του προκειμένου νομολογία μας είναι ταυτόσημη με εκείνη του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.». Η νομολογία του ΕΔΑΔ είχε δεχθεί ότι το δικαίωμα για δίκαιη δίκη ενδεχομένως να μην εφαρμόζεται σε αίτηση δια της οποίας ζητείται *ενδιάμεσο* διάταγμα, με το σκεπτικό ότι σ' αυτού του είδους της διαδικασίες δεν καθορίζονται («determined») τα αστικά δικαιώματα ή υποχρεώσεις του ενδιαφερόμενου/ων (βλ. **Apis a.s. v. Slovakia (2000) 29 EHRR CD 15** και την ημεδαπή **ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΒΥΖΟΝ , ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΙΤΗΣΗ ΑΡ. 217/2019, 20/1/2020**). Στη **MICALLEF v. MALTA, (Application no. 17056/06), 15 October 2009** το ΕΔΔΑ αφουγκραζόμενο τη δικαστική πραγματικότητα των συνοπογραψάντων την ΕΣΔΑ κρατών κατέληξε ότι το υπόψη δικαίωμα μπορεί να εφαρμοστεί σε ενδιάμεσες διαδικασίες (όπως αυτές από τις οποίες εκδίδονται ενδιάμεσα διατάγματα (injunctions)), νοουμένου ότι (α) σ' αυτή τη

διαδικασία τα δικαιώματα που επηρεάζονται είναι αστικά («civil») και (β) η φύση του ενδιάμεσου μέτρου (interim measure), ο σκοπός και οι συνέπειες του στα υπό εξέταση δικαιώματα δεικνύουν ότι αυτό το μέτρο καθορίζει (determines) τα δικαιώματα αυτά. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το ενώπιον του ενδιάμεσο διάταγμα απότοαν των δικαιωμάτων *ιδιοκτησίας* του αιτητή και συνεπώς πληρούντο οι παραπάνω προϋποθέσεις. Κατ' αναλογία με τη **MICALLEF** (ανωτέρω) ένα διάταγμα αποκάλυψης εμπλέκεται κατά τη συνήθη περίπτωση με μεταξύ άλλων την ιδιωτικότητα ενός προσώπου που οι ζητηθέντες να αποκαλυφθούν πληροφορίες αφορούν. Επί τούτου σχετική η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Αγγλίας στη **The Rugby Football Union v Consolidated Information Services Ltd [2012] UKSC 55 (21 November 2012)** όπου απαριθμούνται μη εξαντλητικά διάφοροι παράγοντες που ενδέχεται κατά περίπτωση να λαμβάνονται υπόψη για την έκδοση του διατάγματος αποκάλυψης, όπως «whether the order might reveal the names of innocent persons as well as wrongdoers, and if so whether such innocent persons will suffer any harm as a result; the degree of confidentiality of the information sought; the privacy rights under article 8 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of the individuals whose identity is to be disclosed; the rights and freedoms under the EU data protection regime of the individuals whose identity is to be disclosed; the public interest in maintaining the confidentiality of journalistic sources». Επιπρόσθετα, τα διατάγματα αποκάλυψης αποτελούν αυτοτελή αιτία αγωγής (casue of action) (βλ. ενδεικτικά τη **Harrington v. North Politechic (1984) 3 All E.R. 666, JOSEPH P LASALA κ.α. v. Τάσου Πατσαλίδη κ.α., Αγωγή Αρ. 2952/06, 8 Φεβρουαρίου, 2007, British Steel Corp v. Granada Television Ltd (1981) 1 All E.R. 417**) και δε συνιστούν τη «συνηθισμένη διαδικασία αντιπαλότητας», αλλά σκοπούν στην αποκάλυψη πληροφοριών προς διασφάλιση των δικαιωμάτων του αιτητή (βλ. **ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΒΥΖΟΥ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΙΤΗΣΗ ΑΡ. 217/2019, 20/1/2020**). Αντιστοίχως παρατηρείται στην **Totalise plc v Motley Fool Ltd [2001] EWCA Civ 1897, [2003] 2 All ER 872, [2002] 1 WLR 1233**

ως πρόσφατα υιοθετείται στη **Cartier International AG and others v British Telecommunications plc and another [2018] 4 All ER 373** ότι «*Norwich Pharmacal applications are not ordinary adversarial proceedings...*». Αν και αυτά ζητούνται ως ενδιάμεσα διατάγματα με αίτηση δικονομικά ενταγμένη στην αγωγή, έλκουν ενδεχομένως την εφαρμογή των αρχών της δίκαιης δίκης. Σε αντίθεση με την περίπτωση άλλων ενδιάμεσων διαταγμάτων, στην εξεταζόμενη περίπτωση το αντικείμενο της αποκάλυψης δε θα εξεταστεί από το Δικαστήριο τελικώς στο στάδιο κάποιας κύριας διαδικασίας και επομένως η έκδοση του διατάγματος αποκάλυψης καθορίζει για ότι αυτό αφορά τα δικαιώματα των εμπλεκόμενων. Περαιτέρω, στην **PENDERHILL HOLDINGS LIMITED κ.α. v. ΙΩΑΝΝΗ ΚΛΟΥΚΙΝΑ, Πολιτικές Εφέσεις Αρ. 319/11 και 320/11, 13/1/2014** το πρωτόδικο Δικαστήριο ακύρωσε διάταγμα φίμωσης (gagging order) που προηγουμένως είχε εκδώσει μονομερώς σε σχέση με την αίτηση με κλήση δια της οποίας ζητείτο διάταγμα αποκάλυψης. Το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε απορρίπτοντας το σχετικό παράπονο των εφεσειόντων ότι η ύπαρξη του διατάγματος φίμωσης δεν απέτρεψε τελικά τους καθ'ών οι αίτηση (πρωτόδικα) να εκφέρουν την άποψη και τις θέσεις τους για τα επίδικα ώστε να παραβιάζεται το *δικαίωμα τους για δίκαιη δίκη*. Εμφανώς η απόφαση για την παράβαση ή μη του δικαιώματος εξυπακούει την εφαρμογή του στα γεγονότα της υπόθεσης. Επομένως είναι πιθανό η διαδικασία έκδοσης ενός διατάγματος αποκάλυψης Norwich Pharmacal να έλκει την προστασία ή να εμπίπτει στο *scope materiae* του δικαιώματος για δίκαιη δίκη και τις εκφάνσεις του. Ο καθορισμός των δικαιωμάτων του ατόμου (και με την πιο πάνω έννοια) δέον όπως γίνεται εντός εύλογου χρόνου, απόρροια της δίκαιης δίκης. Τα κράτη μέλη πρέπει να οργανώσουν τις δομές τους (εμφανώς τις δικαστικές) με τρόπο ώστε να συμμορφώνονται με την πιο πάνω επιτακτική επιταγή (βλ. **COMINGERSOLL S.A. v. PORTUGAL, (Application no. 35382/97), 6 April 2000**). Η ανάγκη εκδίκασης σε εύλογο χρόνο εφαρμόζεται σ' όλο το φάσμα της δικαστικής διαμάχης μέχρι της πλήρους περάτωσης, και μπορεί να περιλαμβάνει την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης (βλ. **CENTRAL MEDITERRANEAN DEVELOPMENT**

CORPORATION LIMITED v. MALTA (No. 2), (Application no. 18544/08), 22/02/2012 - εφόσον η αίτηση εκτέλεσης συνιστά «a corollary of the execution phase of that judgment which is an integral part of the proceedings determining civil rights and obligations»..) αλλά και την ασκηθείσα έφεση (βλ. κατ' αναλογία **KÖNIG v. GERMANY, (Application no. 6232/73), 28 June 1978**). Το εύλογο εξαρτάται με την φύση της κάθε υπόθεσης και η απάντηση στο ερώτημα κατά πόσον η δικαστική διαμάχη διεκπεραιώθηκε σ' εύλογο ή όχι χρόνο συναρτάται με την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, τη συμπεριφορά τόσο των διαδίκων όσο και των αρχών του κράτους και το διακύβευμα της υπόθεσης (βλ. **FRYDLENDER v. FRANCE, (Application no. 30979/96), 27 June 2000, COMINGERSOLL S.A. v. PORTUGAL (Application no. 35382/97) 6 April 2000, SÜRMELE v. GERMANY (Application no. 75529/01) 8 June 2006, LUPENI GREEK CATHOLIC PARISH AND OTHERS v. ROMANIA (Application no. 76943/11) 29 November 2016** και **NICOLAE VIRGILIU TĂNASE v. ROMANIA (Application no. 41720/13) 25 June 2019**).

Ωσαύτως, παρατηρούνται διέξοδοι στο γενικό ισχυρισμό περί καθυστέρησης, όπως, μεταξύ άλλων, (α) το δικάζον την αίτηση αναστολής Δικαστήριο να θέσει όρο στο διάταγμα αναστολής όπως η έφεση τεθεί τάχιστα ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου προς προδικασία (β) σε κάθε περίπτωση, το Ανώτατο Δικαστήριο ενόψει της ιδιαίτερης φύσης της υπόθεσης έχει την ευχέρεια να μεριμνήσει όπως η έφεση περατωθεί εντός *συντόμου χρόνου*, υπό τον γνώμονα της ευρύτερης θεμελιακής ανάγκης του δικαιώματος για δίκαιη δίκη αλλά και ειδικώς –εφόσον απαιτείται- στη βάση των υποθέσεων που πραγματεύονται διατάγματα αποκάλυψης (βλ. **Koo Golden East Mongolia**). Σαφώς όμως δε συνεπάγεται ότι *ουδέποτε* η αντικειμενικώς προκληθείσα καθυστέρηση λόγω της καταχώρησης της έφεσης (εμφανώς εντός των πλαισίων του εύλογου χρόνου) θα αποτελέσει επαρκές αντίβαρο για να μη δοθεί η αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης. Καίτοι η ισοζύγισή αυτή πρέπει να γίνει *in concreto*, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα επακόλουθα της καθυστέρησης και όχι γενικευμένα και αόριστα, πιθανολογώντας για το πότε θα ολοκληρωθεί η έφεση.

Μάλιστα θεωρώ ότι εάν επιτευχθεί η τάχιστα εκδίκαση των εφέσεων σε διατάγματα αποκάλυψης δε θα υπάρχει αποχρών λόγος να ζητείται (επί μακρό χρόνο) η αναστολή εκτέλεσής τους, αποσοβώντας την ουσιαστική αντιδικία επί αιτήσεων αναστολής που επί του παρόντος αποτελεί συχνό φαινόμενο. Στη **VEGARDIA HOLDINGS LTD v. CRANSSETA INVESTMENTS LTD, Αρ. Αίτησης: 595/15, 7/3/2017** ευστόχως λέχθηκε από τον έντιμο Πρόεδρο σε σχέση με τα διατάγματα αποκάλυψης ότι «Το Ανώτατο Δικαστήριο υιοθετεί τελευταία την πρακτική μάλλον αντί να εκδικάζει διαβήματα αναστολής να επισπεύδει την εκδίκαση της ουσίας κατ' έφεση εφόσον τα μέρη συναινούν αποδεχόμενα στο μεταξύ αναστολή. Είναι ένας πρόσφορος τρόπος να εξισορροπούνται τα δικαιώματα των μερών.».

Παναγιώτης Νεκτάριος Βασιλείου

Δικηγόρος - Δικαστηριακό Τμήμα

panayiotis.vasileiou@aretilaw.com

Areti Charidemou & Associates LLC

21 Vasili Michailidi Str.
3026, Limassol, Cyprus
P.O. Box 54708, CY-3727

T: +357 25508000
F: +357 25508032

E: www.aretilaw.com